

*Merja Sinkkonen, Annukka Tapani,
Markus Aho, Varpu Lipponen,
Outi Wallin, Lea Saarni ja Anne Cumini*

YLEMPI AMK -KOULUTUS TYÖELÄMÄN KUMPPANINA

– moniammatillinen asiantuntijuus hyötykäyttöön

TAMK
TAMPEREEN
AMMATTIKORKEAKOULU

**YLEMPI AMK
-KOULUTUS
TYÖELÄMÄN
KUMPPANINA**

– moniammatillinen asiantuntijuus hyötykäyttöön

*Merja Sinkkonen, Annukka Tapani, Markus Aho,
Varpu Lipponen, Outi Wallin, Lea Saarni ja Anne Cumini*

Tampereen ammattikorkeakoulun julkaisuja.
Sarja B. Raportteja 82.
ISBN 978-952-5903-73-7(PDF)
ISSN 1456-002X
Tampere 2015

Tampereen ammattikorkeakoulun julkaisuja.
Sarja B. Raportteja 81.
ISBN 978-952-5903-72-0(nid.)
ISSN 1456-002X
Tampere 2015

© 2015 tekijät ja TAMK

Taitto: Tuomas Korolainen / Mene Creative Oy
Julkaisija: Tampereen ammattikorkeakoulu
Painopaikka: Tammerprint Oy, Tampere 2015

Sisällys

YLEMPI AMK -KOULUTUS TYÖELÄMÄN KUMPPANINA

– moniammatillinen asiantuntijuus hyötykäyttöön

1. LUKIJALLE	8
2. YLEMPI AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO VERKOSTOJA RAKENTAMASSA: TAUSTAA JA TAUSTAKÄSITYKSIÄ	10
2.1 Oppimiskäsitys ja toiminnan ohjenuorat	12
2.2 Ylemmän tutkinnon tavoitteet ja vaikuttavuus	14
3. NYKYTILAN KUVAUS JA KEHITTÄMISTARPEET	20
3.1 Nykyisten toimintatapojen lähtökohtia	21
3.2 Nykytilan kuvaus	22
3.2.1 Kumppanuudet	22
3.2.2 Projektitoiminta	22
3.2.3 TKI-toimintojen näkyvyys TAMKissa	25
3.3 Selvitys YAMK-koulutuksen ja TKI-toimintojen yhteistyöstä	27
3.4 Kehittämistarpeet ja odotukset	29
3.4.1 Kysely TAMKin alumneille	29
3.4.2 Työelämän odotukset (hoitotyö)	30

4. ERILAISET OPPIMISYMPÄRISTÖT INNOVAATIOTOIMINTAA EDISTÄMÄSSÄ - TUTKIMUSTA JA KOKEILUA 32

4.1 Ylemmän ammattikorkeakoulutuksen opiskelijat hanketoimijoina
Tampereen kaupungin ikäihmisten palvelurakennemuutoksessa
– henkilöstön osaamisen kartoittaminen 33

4.2 Hyvinvointia ja teknologiaa –aktiivisuutta
ja apuvälineitä arkeen –seminaari..... 34

4.3 Opettajien ja yritys-/työelämän sekä YAMK-opiskelijoiden
kokemuksia kohtaamisista ja yhteistyöstä..... 37

4.3.1 Opettajien aineisto 38

4.3.2 Työelämäaineisto /Tekniikka 40

4.3.3 YAMK-opiskelijoiden aineisto..... 42

4.4 Walking interview 43

4.5 Ammatillinen artikkeli oppimisympäristönä 48

5. UUSI TOIMINTAMALLI 52

5.1 Opiskelija TKI-työn keskiössä..... 55

5.2 Koulutus ja työelämä oppimis- ja TKI-ympäristönä 57

5.3 Uuden mallin jalkauttaminen 58

6. LOPPUSANAT: MIKÄ TAMKISSA MUUTTUU TAI PITÄISI MUUTTUA..... 60

Lähteet..... 62

Liitteet 66

KIRJOITTAJIEN TIEDOT:

Julkaisua on ollut laatimassa seuraava monialainen kirjoittajaryhmä

Markus Aho, TkT, DI, yliopettaja, koneensuunnittelu ja teknillinen mekaniikka,
Tampereen ammattikorkeakoulu, konetekniikan koulutus, automaatioteknologia YAMK

Anne Cumini, TkT, DI, lehtori, hankevalmistelija,
Tampereen ammattikorkeakoulu, konetekniikan koulutus

Varpu Lipponen, TtT, FM, yliopettaja, ikääntyvien terveyden edistäminen,
Tampereen ammattikorkeakoulu, terveyspalvelut, terveyden edistäminen YAMK

Lea Saarni, TtT, yliopettaja, Tampereen ammattikorkeakoulu,
Hyvinvointiteknologian YAMK koulutus

Merja Sinkkonen, YTT, HM, YAMK-koulutuspaällikko, yliopettaja, sosiaalialan
johtaminen, Tampereen ammattikorkeakoulu, hyvinvointi- ja sosiaalipalvelut,
Sosionomi YAMK

Annukka Tapani, VTT, YTM, KM, yliopettaja, ammatillisen koulutuksen kehittäminen,
Tampereen ammattikorkeakoulu, ammatillinen opettajankoulutus

Outi Wallin, YTT, koulutuspaällikkö, yliopettaja sosiaalityö, Tampereen
ammattikorkeakoulu, sosionomikoulutus, sosionomi YAMK

1.

**LU-
KI-
JAL-
LE**

Ylempää ammattikorkeakoulututkintoja koskeva kokeilu käynnistettiin vuonna 2002. Tutkinnot vakinaistettiin lailla vuonna 2005 ja ne rinnastettiin ylempiin korkeakoulututkintoihin. Vuoden 2014 loppuun mennessä runsaat 10 000 opiskelijaa oli suorittanut ylempään AMK -tutkinnon.

Ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavien opintojen tavoitteena on, että tutkinnon suorittaneella on laajat ja syväiset tiedot sekä tarvittavat teoreettiset tiedot toimia työelämän kehittäjänä vaativissa asiantuntija- ja johtamistehtävissä sekä syväinen kuva omasta ammattialasta, sen asemasta työelämässä ja yhteiskunnallisesta merkityksestä sekä valmiudet seurata ja eritellä alan tutkimustiedon ja ammattikäytännön kehitystä. Lisäksi opintojen tulee antaa valmiudet elinikäiseen oppimiseen ja jatkuvaan oman ammattitaidon kehittämiseen sekä hyvä viestintä- ja kielitaito oman alansa tehtäviin sekä kansainväliseen toimintaan ja yhteistyöhön.

Ylempään ammattikorkeakoulututkinnon työelämäläheisyyttä korostaa kolmen vuoden työkokemusvaatimus ennen koulutuksen aloittamista. Koulutus on mitä ilmeisemmin lunastanut paikkansa korkeakoulututkintojen kentässä, sillä opetus- ja kulttuuriministeriön viimeisimpien linjausten mukaan ylempien AMK -tutkintojen määrää pitäisi lisätä. Työelämälähtöisille ylempille korkeakoulututkinnoille on olemassa selkeät tarve, sillä ovathan opiskelijat jo koulutukseen hakeutuessaan ammattilaisia, joilla on aidot työelämävalmiudet ja osaaminen kehittää omaa organisaatiotaan ja työelämää.

Ylempien AMK -tutkintojen tunnettavuutta työmarkkinoilla pitäisi kuitenkin kasvattaa. Tutkinnon englanninkielinen käännös on alusta alkaen ollut ”Master”, mutta useista esityksistä huolimatta suomenkielistä tutkintonimikettä ei ole muutettu maisteriksi. Ylempään AMK-tutkinnon suorittamisella on kuitenkin ammattiliittojen tekemien selvitysten mukaan ollut myönteinen merkitys palkka- ja urakehitykseen.

Tässä julkaisussa raportoidaan opetus- ja kulttuuriministeriön vuosina 2014-2015 rahoittaman hankkeen tuloksista. Julkaisua on ollut työstämässä monialainen tiimi TAMKin ylempien AMK -koulutusten opettajia. Hankkeessa on kehitetty toimintamallia, millä ylempien AMK -koulutusten opinnot ja opiskelijat kytketään osaksi tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa. Hanke tukee erinomaisesti TAMKin toiminta-ajatusta, jonka mukaan työelämäkorkeakouluna TAMK varmistaa opiskelijoilleen parhaat oppimismahdollisuudet sekä on osallisena työelämää uudistavassa ja palvelevassa tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnassa.

Antoisia lukuhetkiä,

Marja Sutela

vararehtori,

Tampereen ammattikorkeakoulu

2.

YLEMPI AMMATTI- KORKEA- KOULU- TUTKINTO

*verkostoja
rakentamassa:
taustaa ja
taustakäsityksiä*

Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot ovat olleet osa suomalaista koulutusjärjestelmää jo 2000-luvun alusta alkaen. Tutkintojen erityispiirre on, että ennen koulutukseen hakeutumista opiskelijaksi aikovalla on oltava kolmen vuoden työkokemus perustutkinnon jälkeen. Lähes kaikki ylempää ammattikorkeakoulututkintoa suorittavat toimivat samaan aikaan työelämässä. Linkki työelämän aitoon kehittämiseen on siis olemassa. Näin ollen ylempään ammattikorkeakoulututkinnon opiskelijoiden asiantuntijuutta voisi vieläkin laajemmin käyttää innovaatioiden synnyn edistämiseksi. Tässä julkaisussa tavoitteena on nostaa esiin juuri tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan merkityksellisyys osana opintoja ja toisaalta pohtia, miten saisimme tästä suuresta potentiaalista, työelämässä toimivista opiskelijoista yhä enemmän hyötyä kaikille osapuolille: opiskelijoille oppimiseen ja verkostoitumiseen, työelämälle kehittymiseen ja opettajuuden uudistamiseen.

Julkaisun tavoitteena on tehdä näkyväksi ja luoda uusia kohtaamispaikkoja ja uudenlaisia oppimisympäristöjä sekä mahdollistaa yhdessä tietäminen ja kehittyminen. Julkaisun avulla pyrimme kirkastamaan ylempään ammattikorkeakoulun brändiä ja identiteettiä: miksi ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja tarvitaan, mikä on niiden paikka ja lisäarvo suomalaisessa koulutuskentässä ja työelämän kehittäjänä koulutuksen aikana ja sen jälkeen.

Julkaisun aluksi tehdään tiivis katsaus ylempään ammattikorkeakoulututkinnon taustalla oleviin pedagogisiin lähtökohtiin, sosiokonstruktivistiseen oppimiskäsitykseen,

osallistavaan pedagogiikkaan ja osallisuuteen sekä ylempään ammattikorkeakoulututkinnon tavoitteisiin. Sen jälkeen esitellään ylempään ammattikorkeakoulutoiminnan nykytilaa ja kehittämissideoita. Julkaisussa kuvataan seitsemän Tampereen ammattikorkeakoululla tehtyä kokeilua sekä nostetaan esiin niiden kontribuutio tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan. Lopuksi ehdotetaan kokeilujen ja kokemusten pohjalta uutta toimintamallia ja oppimisympäristöä, joiden avulla tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta kytkeytyisi kiinteämmiin osaksi opetuksen ja opiskelun arkea. Liitteisiin 1-3 on koottu tarkistuslistat YAMK-opiskelijoiden taustaorganisaatiolle, opiskelijalle sekä koulutuksen vastuupettajalle. Lomakkeita voi käyttää työkaluna siihen, että organisaatiossa YAMK-koulutus integroituu organisaation kehittämisstrategiaan ja toisaalta YAMK-opiskelijan omaan kehittymiseen.

Julkaisun tekeminen on ollut hyvin monivaiheinen ja aikaa vievä prosessi. Aineiston keräämisessä on kirjallisuuden lisäksi käytetty apuna lukuisia YAMK-vastuuyliopettajien hankekokouksista koottuja, dokumentoituja keskusteluja. Kyselytutkimusten avulla on selvitetty YAMK-koulutuksen ja TKI-toimintojen yhteistyötä, työelämän edustajien YAMK-koulutukseen liittyviä odotuksia sekä alumnien mielipiteitä koulutuksen kehittämistarpeista. Lisäksi aineistoa on kertynyt kokeilusta, joissa YAMK-opiskelijat ovat olleet mukana hanketoimijoina ja haastattelijoina erilaisissa työelämän oppimisympäristöissä. He ovat osallistuneet eri rooleissa seminaareihin, joiden anti on dokumentoitu. Aineistoa on tuotettu myös YAMK-opiskelijoiden ja

-vastuuolettajien kirjoittamilla ammatillisilla artikkeleilla.

Julkaisu on osa Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamaa YAMK- vahvaksi TKI-vaikuttajaksi –hanketta, erityisesti sen työpaketti 1:stä, jota Tampereen ammattikorkeakoulu koordinoi. Hanke on organisoitu kaikkiaan neljään erilliseen työpakettiin. Työpaketin 1 teema on “Työelämää uudistavat ja TKI-toimintaa edistävät oppimisympäristöt”. YAMK-koulutus vahvaksi TKI-vaikuttajaksi on kaikkien Suomen ammattikorkeakoulujen valtakunnallinen verkostohanke, jota hallinnoi Hämeen ammattikorkeakoulu. Hankkeen tavoitteena on uudistaa YAMK-toimintoja, profiloida ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon TKI-toimintaa, tukea verkostoitumista ja sen moninaisuuden hyödyntämistä, vahvistaa, kehittää ja uudistaa tiedon ja osaamisen siirtoa korkeakoulujen ja työelämän välillä, lisätä työelämäinnovaatioiden monialaisuutta, lähentää opetustyötä työelämään ja tukea yhteisöllisen tiedon kehittämistä. Hanke toteutetaan vuosina 2014 - 2015. (Hankkeen nettisivut <http://www.hamk.fi/verkostot/yamk-koulutus-vahvaksi-tki-vaikuttajaksi/Sivut/default.aspx>)

2.1 OPPIMISKÄSITYS JA TOIMINNAN OHJENUORAT

Opiskelu ja oppiminen ylemmässä ammattikorkeakoulututkinnossa pohjautuvat sosiokonstruktivistiseen oppimiskäsitykseen, osallistavaan pedagogiikkaan ja osallisuuteen. Näiden valintaa perustellaan sillä, että nykyinen työelämä vaatii substanssiosaamisen ohella monialaista osaamista, yhteistyötä, tiimeissä toimimista,

osaamisen jakamista; onpa tulevaisuuden työelämän sanottu muistuttavan jopa jazz-improvisaatioita (ks. Oivallus 2011), jossa korostuu erilaisuus, monenlaisuus, mutta kuitenkin yhteinen ”sävel” ja suunta. Seuraavaksi määrittelemme lyhyesti näitä koulutuksen taustaperiaatteita.

Sosiokonstruktivistisessa oppimiskäsityksessä on kyse oppimisen yhteisöllisyydestä sekä tiedon rakentumisesta jakamalla ja työstämällä sitä yhdessä muiden kanssa (Burr 2004; Kauppila 2007). Ylemmässä ammattikorkeakoulututkinnossa oppiminen on jatkotutkintokokeilusta alkaen nähty konstruktivistiseen ajattelutapaan nojautuvana tiimeissä tapahtuvana yhdessä tietämisenä. Konstruktivismi vastaa ehkä parhaiten tällä hetkellä suomalaisessa yhteiskunnassa meneillään oleviin koulutuspoliittisiin odotuksiin. Varsinkin opiskelun digitalisoituessa ja siirtyessä yhä enemmän verkossa tapahtuvaksi toiminnaksi sosiokonstruktivismi puoltaa paikkaansa yhteisöllisen oppimisen ja yhdessä tietämisen mahdollistajana (Nevgi & Tirri 2003; Kauppila 2007).

Sosiokonstruktivistisen oppimiskäsityksen mukaisesti myös opettaminen ylemmissä ammattikorkeakoulututkinnoissa nähdään ennen kaikkea oppimisprosessin ohjaamisena ja opiskelijoiden valmentamisena. Tulkinnat opiskelijoiden jo olemassa olevista tiedoista ja käsityksistä luovat perustan uuden tiedon oppimiselle opetuksen painopisteen siirtyessä yhä enemmän asioiden merkityksiin, analysoimiseen, arviointiin ja rakentavaan kriittisyyteen (Gergen 1994; Tynjälä 2002; Kauppila 2007).

KUULUMISEN TUNNETTA LISÄÄ OPINTOJEN MERKITYKSELLISYYDEN KOKEMUS JA ALAN MIELEKKYYS.

Osallistava pedagogiikka toiminnan taustalla perustuu kahteen näkökulmaan: identiteetin kirkastamiseen, toisaalta toiminnan raamittamiseen. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opiskelijoiden identiteetin selkeytyksellä on myös vaikutusta opiskelijoiden kiinnittymiseen opintoihinsa ja ammattikorkeakouluun. Kuulumisen tunteen syntyminen voi lisätä halua osallistua erilaisiin moniammatillisiin, monialaisiin, moniäänisiin verkostoihin ja edesauttaa näin omaa ja muidenkin oppimista. Kuulumisen tunnetta lisää opintojen merkityksellisyyden kokemus ja alan mielekkyys. Yhtenä kiinnittymisen osa-alueena painottuu opiskelijan kokemus opetus- ja oppimisyhteisöihin kuulumisesta ja osallistumisesta. Kuulumisen tunne on yksilöllinen, mutta yhteisöt ja sosiaalinen ympäristö voivat vahvistaa tai heikentää sitä käytännöllään. Syvenevä osallistuminen merkitsee asteitain vahvistuvaa toimijuutta ja oman aseman selkeyttä yhteisössä. Keskeistä on osallisuuden kokemus ja olennaista ei ole oppia vain tiettyjä tietoja ja sisältöjä, vaan oppia myös yhteisön toimintatavoista ja olla osallisena niissä. (Törmä, Korhonen & Mäkinen 2012; Komonen, Töytäri, Vanhanen & Nuutinen 2012.)

Osallisuuden kokemusta voidaan tukea osallistavan pedagogiikan keinoin. Stenlund, Mäkinen ja Korhonen (2012) listaavat osallistavan pedagogiikan ydinelementeiksi oppimisen kaikkiallisuuden, osaamisen kartuttamisen tuottamalla sekä vapauden ja vastuun tasapainon. Oppimisen kaikkiallisuudella tarkoitetaan formaalin, nonformaalin ja informaalin oppimisen rajoja rikkovaa ja ylittävää toimintaa. Opiskelijat ovat aktiivisia tiedon rakentajia ja opettaja-opiskelija-roolit ylittyvät. Oppimisessa on mukana ulkopuolisia asiantuntijoita, yhteistyökumppaneita ja sidosryhmien jäseniä. Osaamisen kartuttaminen tuottamalla tarkoittaa työelämäverkostojen hyödyntämistä oppimisessa ja erityisen oppimissopimuksen laatimista. Oppimissopimuksessa opiskelija kuvaa menneisyyttä, nykytilaa, tavoitteita, keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi ja tavoitteiden kriteerejä. Opiskelijaa ohjataan oppimiskokemusten reflektointiin ja arviointiin. Vastuun ja vapauden tasapaino tarkoittaa vastaparia täydellinen vapaus – täydellinen vastuu. Tällä rakennetaan neuvoteltua opiskelijayhteisöön kiinnittymistä, johon kuuluvat arvoaskelmat luottamus, rohkeus, teot, oppiminen ja menestyminen.

Osallisuus kytkeytyy kiinteästi yhdessä tietämiseen ja dialogisuuteen. Osallisuutta kuvataan ihmisten välisenä uudenlaista ymmärrystä luovana merkitysten virtana (flow) tai yhdessä tietämisenä. Yksittäinen vastaus tai näkökulma korvautuu kaikkien äänten sallimisella ja osallisuudella toisten näkökulmaan. (Bohm 1996.) Yhteisen tietoisuuden tai yhteisen merkityksen löytyminen edellyttää kykyä ottaa huomioon samanaikaisesti monia erilaisia näkökulmia ja toimia yhdessä (Nussbaum 2007; Nussbaum 2011). Esimerkiksi ylemmän ammattikorkeakouluopiskelun aikana tiimeissä toimittaessa yhdessä tietämisen ehtona on, että opiskelijat kunnioittavat toisiaan ja ovat kiinnostuneita kuulemaan toinen toistensa mielipiteitä. Heidän yhteinen tavoitteensa on pyrkimys yhteisymmärrykseen. Heillä on tunne kuulumisesta yhteiseen prosessiin, johon he voivat myös vaikuttaa, ja jossa he ovat sitoutuneet jakamaan omat näkemyksensä toisten kanssa. Yhdessä tietäminen merkitsee oikeutta saada äänensä

kuuluville sekä kykyä sietää erilaisuutta. Parhaimmillaan sitä voi tarkastella rationaalisen tapana keskustella, pohtia ja ratkaista yhdessä ongelmia. (Bohm 1996; Nussbaum 2007; Nussbaum 2011.)

2.2 YLEMMÄN TUTKINNON TAVOITTEET JA VAIKUTTAVUUS

Laki ammattikorkeakoulun jatkotutkinnon kokeilusta (13.7.2001/645) tuli voimaan 1.1.2002 ja oli voimassa 31.7.2005 asti. Jatkokotkinto-opintojen tarkoituksena oli

“ammattikorkeakoulututkinnon ja työelämän kehittämisen asettamien vaatimusten pohjalta antaa riittävä tieto- ja taitopuusta sekä valmiudet erityistä asiantuntevasta vaativissa työelämän kehittämis- ja muissa tehtävissä toimimista varten.” (3 §)

**SUOMALAINEN YLEMPI AMK-TUTKINTO
MAINITAAN RAPORTISSA MERKITTÄVÄNÄ
EUROOPPALAISENA INNOVAATIONA, JOLLA
ON MUUSTA KORKEAKOULULAITOKSESTA
POIKKEAVA RAKENNE JA TARKOITUS**

Kokeilun tuloksia käsitelleessä raportissa (Okkonen 2005) todettiin muun muassa, että ylempien tutkinnon tarpeellisuutta puoltaa koulutuspolitiikkamme tärkeä periaate, että kaikilta koulutusjärjestelmän tasoilta on luonteva mahdollisuus opintojen jatkamiseen. Uuden, korkeamman opetustason todettiin myös tukevan ammattikorkeakoulujen soveltavaa tutkimus- ja kehittämistyötä sekä monipuolista ja innovatiivista toimintaa yhteistyössä muiden ammattikorkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja yliopistojen kanssa. (Haatainen 2005, 5-6; ks. myös Ojala & Ahola 2008.)

Yliopistojen maisteriopintojen ja ammattikorkeakoulun ylempien tutkintojen välistä eroa kuvataan kokeilun tuloksia käsitelleessä raportissa seuraavasti:

“Yliopiston maisteriopinnoissa pyritään antamaan hyvä koulutus työelämään siirtymistä varten, sen sijaan uudet ylempät ammattikorkeakoulututkinnot on tarkoitettu jo työelämässä oleville kokeneille asiantuntijoille” (Arhinmäki 2005, 14).

Suomalainen ylempi AMK-tutkinto mainitaan raportissa merkittävänä eurooppalaisena innovaationa, jolla on muusta korkeakoululaitoksesta poikkeava rakenne ja tarkoitus;

“sehän tarkoittaa yksilön tietojen ja henkilökohtaisten taitojen edistämistä juuri siinä työympäristössä, jossa hän toimii ja työskentelee” (Lindqvist 2005, 16).

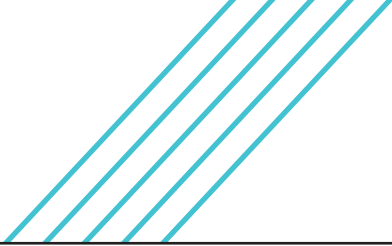
Myös ammattikorkeakoulu on oppijana tässä rakenteessa.

Kriittisempi näkemys ammattikorkeakoulujen ylempien tutkintojen tarpeellisuudesta tulee esille Ojalan ja Aholan (2008) raportissa “Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot - kokeilusta kokemuksiin”. Raportissa kuvatus kyselytutkimuksen painoarvoa heikentää sen sijoittuminen koulutuksen varhaisiin vaiheisiin ja aikaan, jolloin myös opiskelijoilla oli vain muutaman kuukauden kokemus koulutuksesta. Suurimpana koulutuksen hyötyinä opiskelijat pitivät mahdollista uralla etenemistä, työnhakumahdollisuuksien laajenemista ja kilpailukyvyyn lisääntymistä työmarkkinoilla. (Ojala & Ahola 2008, 153.)

Kokeiluvaiheen jälkeen ylempät ammattikorkeakoulututkinnot vakinaistettiin ja asetukseen lisättiin säännökset ylempistä ammattikorkeakoulututkinnoista (16.6.2005/426). Ammattikorkeakouluilla on ollut mahdollisuus saada lupa ylempien ammattikorkeakoulututkintojen järjestämiseen omilla vahvuusalueillaan (Innola 2012). Vuoden 2015 alussa ylempien ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneita oli jo yli 10920 ja koulutusta tarjotaan monilla eri koulutusaloilla. Esimerkiksi Tampereen ammattikorkeakoulu tarjoaa YAMK-koulutusta yli kymmenellä eri koulutusallalla, joista neljällä on myöskin englanninkielisiä koulutuksia.

Innola (2012) kiteyttääkin osuvasti työelämän muutoksesta ja vaatimuksista lähtevän ylempien ammattikorkeakoulutuksen tarpeen ja tavoitteen:

“Työelämän osaamisvaatimukset muuttuvat jatkuvasti siten, että muodostuu kokonaan

YLEMPIEN AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTOJEN TAVOITTEENA ON TURVATA TYÖMARKKINOILLE MONIPUOLINEN JA OSAAVA TYÖVOIMA

*uusia työelämän tarvitsemia osaamis-alueita ja syntyy tarvetta aiempaa syvä-
lisempään ja eri alojen osaamistarpeita
yhdistävään osaamiseen. Useilla toimi-
aloilla ammatin harjoittaminen edellyttää
sekä vankkaa alan ydinosaamista että osaa-
mista eri alojen rajapinnoilla. Ylemmät
ammattikorkeakoulututkinnot ovat yksi
väline yksilölle ja työyhteisölle työmarkki-
noiden osaamisvaatimusten ja muutosten
hallintaan sekä yrittäjyyden edistämiseen.
Ylempien ammattikorkeakoulututkintojen
tavoitteena on turvata työmarkkinoille
monipuolinen ja osaava työvoima, kehittää
työelämää ja työyhteisöjä sekä mahdollis-
taa yksilötasolla työelämässä olevien oman
osaamisen kehittäminen.”(Innola 2012.)*

Useissa hankkeissa (Maijala ym. 2008; Ilkko ym. 2009; Honkanen & Veijola 2012; Innola 2012; Komonen, Kopeli ym. 2012; Tiainen & Hietala 2012; Tuovinen 2012; Insinööriliitto 2013; Isohanni & Huttunen 2014) on tarkasteltu ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden kokemuksia koulutuksesta sekä koulutuksen vaikuttavuutta heidän työssään ja urakehityksessään. Myös valmistuneiden koulutuskokemuksia on tarkasteltu koulutuksen työelämälähtöisyyden näkökulmasta. Erityisenä kiinnostuksen kohteena on ollut työelämän kehittämistehtävänä suoritettun opinnäytetyön järjestelyt, toimivuus ja vaikuttavuus valmistuneen työorganisaation kehittämisen näkökulmasta. Samalla on selvitetty, miten uudet ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot vastaavat niille asetettuja koulutuspoliittisia tavoitteita. (Ojala & Ahola 2009.)

Hoitotyön näkökulmasta ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon vaikuttavuutta on kirjallisuuskatsauksen mukaan tutkittu toistaiseksi hyvin vähän. Yhteenvetona katsauksen tuloksista voidaan todeta, että sosiaali- ja terveysalan ylempien ammattikorkeakoulututkintojen koetaan palvelevan hyvin työelämän kehittämistarpeita. Sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen sekä terveyden edistämisen YAMK-tutkinnot tuottavat valmiudet toimia vaativissa asiantuntija-, kehittämis- ja esimiestehtävissä (Arffman ym. 2010; Komonen ym. 2012). Kliininen asiantuntijakoulutus puolestaan tarjoaa vaihtoehdon niille hoitotyön ammattilaisille, jotka eivät halua toimia lähiesimiehinä (Hopia ym. 2010).

Sosiaali- ja terveysalan YAMK-tutkinnot ovat ylempinä korkeakoulututkintona vähitellen löytämässä omaleimaisen ja nopeasti työelämän tarpeisiin reagoivan paikkansa suomalaisessa korkeakoulujärjestelmässä yliopiston maisterin tutkinnon rinnalla (Honkanen & Veijola 2012; Tiainen & Hietala 2012). Vaikuttavuustutkimukset (Maijala ym. 2009; Honkanen & Veijola 2012; Komonen, Kopeli ym. 2012) osoittivat, että aikaisempaa työkokemusta hankkineet hoitotyön ammattilaiset näkevät ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen korkeatasoisena ja työelämälähtöisenä koulutuksena. Se on avannut heille mahdollisuuden joko horisontaaliseen tai vertikaaliseen uralla etenemiseen ja palkkatason paranemiseen (Maijala ym. 2009; Tuovinen 2012). Myös mahdollisuudet jatkaa opiskelua yliopistossa on parantuneet. Tästä hyvänä esimerkkinä on kahden Tampereen ammattikorkeakoulussa ylemmän

ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneen hoitotyön ammattilaisen ja yhden sosiaalialan ammattilaisen eteneminen yliopiston tohtori-koulutukseen vuosina 2014-2015. Ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavalla koulutuksella on myös haasteita. Suurimpina niistä ovat edelleenkin ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon tunnettuus ja työelämän rekrytoijien asenteet (Sarajärvi ym. 2008).

Insinööriliiton teettämän työmarkkinatutkimuksen mukaan (2013) YAMK-tutkinnon suorittaneita insinöörejä on suhteellisesti enemmän julkisella kuin yksityisellä sektorilla. YAMK-tutkinnon suorittaneista kokopäivätoimisista insinööreistä julkisella sektorilla työskentelee lähes kolmasosa (31 %), kun vastaava osuus niistä, joilla ei ole ylempää tutkintoa on noin joka kymmenes (11 %). YAMK-tutkinnon suorittaneet ovat työelämässä mukana useammin kuin muut insinöörit. Samoin YAMK-tutkinnon suorittaneet sijoittuvat sekä yksityisellä että julkisella sektorilla korkeampiin asemiin kuin muut insinöörit. Asiantuntijatehtävissä korostuvat vaativat asiantuntijatehtävät. Julkisella sektorilla opettajien osuus on melko korkea. Lisäksi tutkimuksen mukaan YAMK-tutkinnon suorittaneiden palkkataso on korkeampi kuin muilla insinööreillä sekä yksityisellä että julkisella sektorilla. (Insinööriliitto 2013.)

Talentia on julkaissut sosionomi YAMK-tutkinnon vaikuttavuudesta selvityksen, jossa tutkinnon suorittaneet Talentian jäsenet ovat kuvanneet kokemuksiaan urakehityksestä ja tutkinnon suorittamisesta vuonna 2013 sekä vastavalmistuneiden urapoluista vuonna 2014.

*...hyödyistä
voimakkaimmin
nousi esille*

**OMAN
OSAAMISEN
VAHVISTU-
MINEN**

Urapolku-selvityksessä YAMK-tutkinnon osuus vastaajista oli 5,5 % (N=25).

Talentian vuonna 2013 tekemässä selvityksessä vajaa puolet vastaajista koki ylempään AMK-tutkinnon suorittamisen edistäneen urakehitystään. Lisäksi tutkinto oli avannut monille uudenlaisia mahdollisuuksia joko opintojen myötä tai siksi, että kyseessä oli ylempi korkeakoulututkinto (Linnanvirta 2013). Työtehtävät olivat muuttuneet haastavammiksi, palkka oli noussut, kilpailukyky hakutilanteessa sekä ylenemismahdollisuudet uralla olivat parantuneet (Linnanvirta 2013, 65). Myös kyselyyn vastanneiden työllisyystilanne oli hyvä, vain 5,6 % vastaajista oli työttömänä. Työn koettiin olevan koulutusta vastaavaa, mielenkiintoista, vastuullista ja itsenäistä. Sen sijaan yhteiskunnallinen arvostus koettiin vähäisenä. (Linnanvirta 2013, 64.) Lisäksi sosionomi YAMK-tutkinnon suorittaneiden professionaalista profiilia ei koettu yhtä selkeänä kuin maisteritutkinnon suorittaneilla sosiaalityöntekijöillä. Tämä näkyy muun muassa työnimikkeiden lisääntyvänä kirjavuutena. (Saari & Viinamäki 2010, 190.)

Tradenomiliitto TRAL ry on tutkinut tradenomi YAMK -tutkinnon vaikuttavuutta vuosina 2010 ja 2012. Selvitysten mukaan tradenomi YAMK-tutkinnon suorittamisen koettiin vaikuttaneen erityisesti tehtäväkuvaan, ylenemismahdollisuuksiin ja arvostukseen työelämässä. Vuoden 2012 selvityksessä tradenomi YAMK-tutkinnon suorittaminen ja työtehtävien kehitys näkyivät myös palkkauksessa kaventaen sukupuolten välisiä palkkaeroja. Sen sijaan suurimmaksi ongelmaksi

selvityksissä koettiin tradenomi YAMK-tutkinnon heikko tunnettuus työelämässä. Koska tutkinnolla ei ole yliopiston maisteritutkinnon asemaa, markkinointi jää pääasiassa tutkinnosta valmistuneiden tehtäväksi. (Tradenomiliitto TRAL ry.)

Tampereen ammattikorkeakoulussa toteutettiin vuonna 2015 alumnikysely, jossa kaikilta TAMK:n ylempien tutkintojen alumneilta kysyttiin YAMK-tutkinnon heille tuottamaa hyötyä. Vastaajia oli kaikkiaan 98.

Ylempään ammattikorkeakoulututkinnon hyödyistä voimakkaimmin nousi esille oman osaamisen vahvistuminen (syventyminen ja laajentuminen). Erityisesti alumnit mainitsivat saaneensa tutkintokoulutuksen aikana uudenlaisen näkökulman oman organisaation toimintaan, kyvyn kriittiseen ajatteluun, tutkimusosaamista, johtamisosaamista, strategista osaamista, talouden hallintaa ja tutkimuksellisen kehittämisotteen työhönsä. Mainintoja sai myös itsevarmuuden lisääntyminen. Myös mahdollisuus hakea uusia työtehtäviä, joihin kelpoisuusehtona on ylempi korkeakoulututkinto, koettiin tärkeäksi hyödyksi. Oman osaamisen kehittymisen lisäksi esille nousivat opiskelujen aikainen verkostoituminen toisaalta opiskelukavereiden ja toisaalta työelämän toimijoiden kanssa. Näistä verkostoista oli ollut hyötyä jo opiskeluaikana, mutta erityisesti opiskeluajan jälkeen. Kolmantena merkittävänä hyötynä nousi esille vastuun ja vaikutusmahdollisuuksien lisääntyminen, uralla eteneminen esimiestehtäviin ja palkankorotukset.

3.

NYKY- TILAN KUVAUS JA KEHIT- TÄMIS- TARPEET

Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot ovat olleet osa koulutusjärjestelmää vuodesta 2002. Tässä luvussa tarkastelemme YAMK-koulutuksen nykytilaa ja suhdetta TKI-toimintaan Tampereen ammattikorkeakoulun viitekehityksessä. Kehittämistarpeisiin olemme saaneet kannanottoja niin valmistuneilta opiskelijoilta eli alumneilta kuin työelämän edustajiltakin.

3.1 NYKYISTEN TOIMINTATAPOJEN LÄHTÖKOHTIA

Neuvonen-Rauhala (2009) tutki ensimmäisenä Suomessa ammattikorkeakoulun jatkotutkintokokeilua, joka toteutettiin vuosina 2002-2005. Kokeilun perusteella ammattikorkeakouluihin vakinaistettiin ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot. Neuvonen-Rauhala tutki, mitä työelämälähtöisyys on ammattikorkeakoulutuksessa: mistä työelämälähtöisyys koostui, miten sitä tuotettiin ja sovellettiin jatkotutkintokokeilussa. Jatkotutkintokokeilun aikana syntyi kolmikantaisen yhteistyön käytäntö, jossa koulutusohjelma, opiskelija ja työelämä tekevät yhteistyötä erityisesti opinnäytetyön osalta. Opinnäytetyö tehdään usein työelämän kehittämiseen liittyvänä tehtävänä ja sitä voidaankin pitää ylempään tutkinnon ytimenä. Neuvonen-Rauhalan (2009) mukaan opiskelijan rooli on hyvin keskeinen kolmikantaisessa yhteistyössä, jolloin myös työkokemuksen merkitys korostui. Toisaalta hän nostaa erikseen esiin, että työelämän ja ammattikorkeakoulun yhteistyön kehittäminen organisoidummin vaatii vielä panostusta muun muassa tutkimus- ja kehitystyön osalta. Nykyisellään yhteistyösuhteet ovat hyvin henkilösidonnaisia. (Neuvonen-Rauhala 2009.)

YAMK koulutuksen tehtävänä on kouluttaa työelämän kehittämisen osaajia vaativiin asiantuntijatehtäviin. Opiskelu tapahtuu moniammatillisissa asiantuntijaryhmissä ja erilaisissa oppimisympäristöissä, kuten digitaalisissa verkko-oppimisympäristöissä. Työelämässä toimiminen on muuttunut yhä enemmän digitaalisesti verkottuneisiin toimintaympäristöihin ja kanaviin. Digitalisaatio onkin muuttamassa myös koulutuksen ja osaamisen kehittämistä, joka haastaa jo ammatissa toimivat YAMK opiskelijat sekä opettajat päästämään vanhoista ajattelu-, asenne ja toimintamalleista irti ja suuntaamaan toimintaa uudenlaisiin toimintamalleihin ja työprosesseihin.

Monialaisuus voidaan nähdä niin hallinnollisena kuin pedagogisena opetus-suunnitelmäkäsittteenä. Se voi tarkoittaa ammattikorkeakoulun sisällä olevaa moninaisuutta ja tavoitetta alueelliseen vaikuttavuuteen tai opetustarjontaa, johon sisältyy useita eri tieteenaloja. Eri toimijoiden näkökulmasta on keskeistä nähdä moniammatillisuus yhteisöllisenä käsitteenä, jolloin tuotetaan tietoa ja synergiaa sekä opitaan yhdessä toisen alan ammatilaisilta ja asiantuntijoilta. Toimitaan siis kollektiivisesti sekä vuorovaikutteisesti ja etsitään toisaalta yhdistäviä näkökulmia ja uusia innovatiivisia ratkaisuja ja ideoita työelämän haasteisiin ja ongelmiin. (Katajamäki 2010; Koskela 2013.)

Ylempään ammattikorkeakoulututkinnon opiskelijat omaavat asiantuntijuutta jo aloittaessaan jatko-opiskelun. Tätä voidaan kuvata asiantuntijuutena, joka liittyy tiettyyn asiaan, aiheeseen tai tehtävä- ja ongelma-alueeseen.

Asiantuntijuutta voidaan kuvata myös yhteisön ominaisuutena, jolloin formaalin teoreettisen tiedon, informaalin käytännöllisen tiedon lisäksi henkilö omaa toiminnallisuuteen perustuvaa kokemuksellista tietoa sekä taitoa kriittiseen reflektiivisyyteen. Asiantuntijalla on siis kyky oppia ja uudistaa toimintaa yhteisössä. Hänellä on myös valmiuksia tuottaa uusia ajattelu- ja toimintamalleja, kyky ymmärtää ilmiöitä laajasti ja ennakoita tulevaisuutta. (Katajamäki 2010.) Ammattikorkeakoulussa on lukuisa määrä asiantuntijoita niin opiskelijoiden kuin myös henkilökunnan keskuudessa. Moniammatillisella yhteistyöllä pyritään tuottamaan kehittyvää asiantuntijuutta ja uusia, innovatiivisia ratkaisuja työelämän tarpeisiin.

3.2 NYKYTILAN KUVAUS

Projektit ja hankkeet ovat 2000-luvun alussa muotoutuneet kiinteäksi osaksi työelämää. Niiden merkitysten arvellaan edelleen kasvavan työelämässä tapahtuvien muutosten vuoksi. (Virtanen 2009.) TAMKin työelämäyhteistyötä kuvaa hanketoiminnan lisäksi kumppanuusajattelu. Tässä kappaleessa kuvaamme kumppanuus- ja projektitoiminnan nykytilaa TAMKissa.

3.2.1 Kumppanuudet

TAMKin kumppanuudet on marraskuussa 2013 (TAMK intra - kompassi) jaettu kolmeen ryhmään, jotka hyvin kuvastavat yhteistyön eri tasoja ja tavoitteita. Ensimmäiseen ryhmään kuuluvat koulutusyksiköiden kumppanuudet. Näiden kumppanuuksien lähtökohtana ovat opetussuunnitelmien tavoitteet, ja

tavoitteina ovat opetuksen toteutus ja kehittämispotentiaalien tunnistaminen. Ydinprosessi tässä yhteistyössä on oppiminen, ja mittareina voidaan käyttää opintopisteitä, TKI-pisteitä, harjoitteluja ja opinnäytetöitä.

Toiseen kumppanuuksien ryhmään kuuluvat TAMKin strategisten painalojen kumppanuudet. Strategisia painaloja on neljä; sosi-aali- ja terveyspalvelujen uudet toimintamallit, älykkäät koneet ja laitteet, energiatehokkaat ja terveelliset rakennukset sekä yrittäjyys ja uusi liiketoiminta. Strategisten painalojen kumppanuuksien lähtökohtana on asiakkaan tarve ja tavoitteena kehittämiskumppanuus. Ydinprosessi on kehittäminen, ja mittareina TKI-pisteet, eurot ja kumppanuussopimusten määrä.

Kolmantena ryhmänä ovat koko TAMKin strategiset kumppanuudet. Koko TAMKin strategiset kumppanuudet ovat pitkäjänteistä, keskinäiseen luottamukseen perustuvaa resurssien yhteiskäyttöä osana TAMKin aluekehitystoimintaa ja kansainvälistymistä. Tavoitteena on vastaavasti aluekehitys ja kansainvälinen yhteistyö. Mittareina tässä ryhmässä ovat TAMKin arvostus aluekehittäjänä sekä TAMK aktiivisena toimijana merkittävisissä verkostoissa.

3.2.2 Projektitoiminta

Tampereen ammattikorkeakoulun strategiasa todetaan, että työelämäkorkeakouluna TAMKin tavoite on osallistua alueen työelämää kehittävään tutkimus-, kehitys- ja innovaatio-toimintaan. Yhtenä strategisena kehittämistemanana on integroida TKI-toiminta oppimiseen

ja opetukseen. TKI-toiminnan avulla varmistetaan opettajien, asiantuntijoiden ja koko henkilöstön osaamisen ajantasaisuus ja kehittyminen. TAMK pyrkii erityisesti keskittymään pk-yritysten ja julkisen sektorin mahdollisuuksiin kehittää toimintaansa TAMKin kanssa yhteisellä TKI-työllä. Tällä yhteistyöllä elinkeinoelämän kanssa osaltaan varmistetaan TAMKin osaamisen ajantasaisuus ja julkisen tiedon siirtyminen uusiin toimintaympäristöihin.

Tampereen ammattikorkeakoulussa projekti-toiminta on jaoteltu kolmeen kategoriaan, joita hallinnoivat eri toimintayksiköt: kehittämis- ja koulutuspalveluiden hallinnoimat projektit, kehittämisyksikön projektit ja tutkintoon johtavan koulutuksen projektit. Lisäksi TAMKilla on oma talous- ja projektipalvelut yksikkö, jolla on useamman EU-ohjelmakauden kokemus projektien taloushallinnosta ja joka antaa tukea TAMKin projektitoimijoille muun muassa tarjoamalla hankkeisiin liittyviä taloustietoja ja -palveluja, ja vastamalla projektitietojärjestelmän ylläpidosta ja projektikäytäntöjen kehittämisestä. TAMK toimii kymmenien rakennerahasto- ja EU-hankkeiden päätoteuttajana, mutta on myös haluttu kumppani ja osatoteuttaja useissa kansallisissa ja kansainvälisissä projekteissa. TAMK on lisäksi valittu Uudenmaan ELY-keskuksen toteuttamassa yrittäjien kehittämisspalvelujen kilpailutuksessa yhdeksi innovaatiopalvelujen konsultiksi.

Tampereen ammattikorkeakoulu kannustaa ja ohjeistaa opettajia hanketyöhön, ja toivoo, että uusia TKI-hankkeita ideoidaan aktiivisesti. Hankeidean esittäjä kirjaa hankeideansa

PROJEKTIT JA HANKKEET OVAT 2000-LUVUN ALUSSA MUOTOUTUNEET KIINTEÄKSI OSAKSI TYÖELÄMÄÄ.

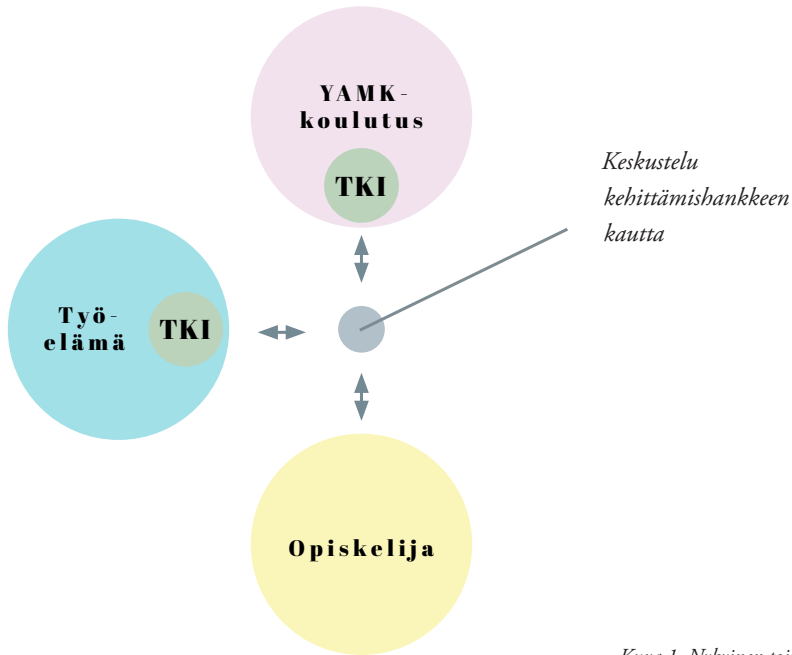
sähköiselle hankeidealomakkeelle ja lähettää sen hankeideoiden arviointiryhmälle. Hankeidealomake ohjaa pohtimaan jo aikaisessa vaiheessa TAMKIn strategian sekä rahoitushakemuksen hyväksymisen kannalta tärkeitä näkökohtia, kuten sitä, millaiseen aluekehitystarpeeseen hanke vastaa, tai miten hanke vahvistaa TAMKIn strategiaa kumppanuuksia. Arviointiryhmän tekemän hankearvioinnin tarkoituksena on muun muassa suunnata hankevalmistelua koko TAMKIn kannalta kulloinkin tarpeelliseen suuntaan sekä lisätä johdon tietoisuutta valmisteilla olevista hankkeista ja siten mahdollisuutta antaa tukensa hanketoiminnalle. Samalla arvioidaan hankkeen sopivuus potentiaalisten rahoittajien tavoitteisiin. Myönteisen päätöksen saaneille hankeidealle arvioidaan valmisteluun kuluva työaika sekä valmistelun muut kustannukset ja aikataulu. Riittävällä valmisteluressursseilla pyritään takaamaan laadukaan rahoitushakemuksen valmistuminen. TKI-asiantuntijat osallistuvat usein hankevalmisteluun, ja projektipalveluilta valmisteluryhmä saa apua kustannusarvion ja rahoitussuunnitelman tekemiseen. Samalla tavalla myönteisen rahoituspäätöksen saaneita hankkeita tuetaan TKI-asiantuntijoiden taholta.

Kuten edellä kuvattiin, hankeosaamista ja -asiantuntemusta TAMKista löytyy varsin monipuolisesti. Opettajat pääsevät kasvattamaan hankeosaamistaan osallistumalla substanssialansa hankkeiden valmisteluun ja toteutukseen. Läheskään kaikki opettajat eivät kuitenkaan ole mukana hanketoiminnassa, opiskelijoista puhumattakaan. Tämä vaatii hankeosaamisen ja -asenteen lisäämistä. Lisäksi TKI-palvelujen toiminta on jokseenkin erillään

varsinaisesta koulutusorganisaatiosta. Sama tilanne oikeastaan on useissa yrityksissä; tutkimus- ja tuotekehitys toimii omana erillisenä yksikkönään. Kuvasta 1 käy ilmi nykytilanne, jossa opiskelija, ammattikorkeakoulu ja yritys keskustelevat keskenään lähinnä erillisen kehittämishankkeen, kuten opinnäytetyön kautta. TKI-yksiköt ovat tässä mallissa organisaatioiden sisällä omina erillisinä yksikköinä. Haasteena on, että tässä mallissa verkosto jää suppeammaksi ja vuorovaikutus etäisemmäksi. Ammattikorkeakoulussa TKI-toimintojen kytkeminen saumattomammin koulutuksien toimintaan yleisesti ja YAMK-koulutukseen erityisesti auttaisi toteuttamaan TAMKIn tavoitteita työelämäkorkeakouluna entistä paremmin.

Ammattikorkeakoulujen tutkimus-, kehitys- ja innovaatio -toimintojen ja YAMK-koulutuksen hankeyhteistyön kehittämiseksi pyritään hyödyntämään ylempien ammattikorkeakoulututkimuksen opiskelijoiden työelämän asiantuntijuutta erilaisissa kehittämishankkeissa, kasvattamaan heidän hankeosaamistaan ja toisaalta tuomaan työelämän kehittämistarpeita näkyville. Samalla pyritään lisäämään mahdollisuuksia korkeakoulujen projektitoimintojen asiantuntijoiden opetukselliseen hanketoimintaan. Yhteistyöllä pyritään siihen, että parhaimmat hankeideat saataisiin etenemään aina rahoitushakemuksiksi ja toteutettaviksi hankkeiksi saakka.

Työelämäyhteistyön mahdollisuuksien parantamiseksi TAMKIn ylempien tutkintojen opetussuunnitelmat uudistettiin lukuvuonna 2014-2015. Uudistustyön yhtenä tavoitteena oli työelämäyhteistyön mahdollistaminen

Kuva 1. Nykyinen toimintamalli

kaikissa yleisissä tutkinnoissa, ja toisaalta lisätä TAMKin ylempien koulutusten keskinäistä yhteistyötä. Uusissa opetussuunnitelmissa onkin, tutkinnon laajuudesta riippuen, joko 5 opintopisteen tai 10 opintopisteen laajuinen kokonaisuus, joka on mahdollista suorittaa työelämäprojektissa oman työn ulkopuolella.

3.2.3 TKI-toimintojen näkyvyys TAMKissa

Työelämäyhteistyön lisäämiseksi ammattikorkeakoulun TKI-asiantuntemuksen ja yritysyhteistyömahdollisuuksien näkyvyys on tärkeää. Tässä kappaleessa selvitämme, miten Tampereen ammattikorkeakoulun TKI-, kumppanuus- ja yhteistyötoiminnot näkyvät toisaalta

sisäisesti henkilöstölle intranetin ja laatukäsikirja Kompassin kautta tai ulkopuolisille TAMKin internet-sivujen kautta. Selvitämme myös, miten opinto-oppaassa TKI näytetty opiskelijoille.

TAMKin opinto-opas kuvaa, miten opiskelijoiden opinnot liitetään TKI-hankkeisiin. TKI-hankkeet eivät kuitenkaan ole kovin näkyvästi esillä opinto-oppaassa. Ne löytyvät kohdan "Vaihtoehtoiset suoritustavat" alapuolelta. Tässä kohdassa opiskelijalle kerrotaan TAMKin strategisista painoaloista ja kumppanuuksista. Oppaassa mainitaan, kuinka opiskelijoiden ja TKI-yksikön hankeyhteistyössä opiskelijoilla ja oppimisella on keskeinen rooli. Yhteistyö lisää kontakteja, mikä parantaa opiskelijoiden oppimista, perehtymistä käytännön

OPPIMINEN YAMK- OPINNOISSA ON LUONTEELTAAN YHTEISÖLLISTÄ

työtehtäviin ja työllistymismahdollisuuksia. Käytännön projekti-, harjoitus-, ja oppinäytetyöt tukevat osaamisen kehittymistä ja käytännön tilanteiden ymmärtämistä.

Henkilöstön laatukäsikirja Kompassi löytyy henkilökunnan sisäisiltä intranet-sivuilta. Linkki tutkimus- kehitys- ja innovaatiotoiminnan kuvaukseen on nostettu Kompassin etusivulle. TKI-toiminnan kuvauksen yhteenvedossa korostetaan TAMKilaisten osaamista, kumppanien kehittämistarpeita, yhteistyöverkostoja ja strategisia painoaloja. TAMKin opetushenkilöstö ja opiskelijat nähdään olevan keskeisessä roolissa TKI-projekteissa ja niiden valmisteluissa, kun taas lähtökohtana toiminnalle ovat pirkanmaalaisen elinkeinoelämän ja julkisen sektorin kehittämistarpeet.

Laatukäsikirja Kompassissa kuvataan hanke- ja projektitoiminta myös tutkintoon johtavassa koulutuksessa. Tällainen toiminnan muoto on muun muassa yrityksille ja organisaatioille opiskelijaprojekteina ja opiskelijatöinä tehtävä

pienimuotoinen maksuton palvelutoiminta. TAMKin toiminta-ajatuksena on tuottaa ajanmukaista osaamista koulutuksella sekä siihen liittyvällä käyttäjälähtöisellä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnalla. Työelämäkorkeakouluna TAMKin tavoitteena on edistää TKI-toiminnan ja opetuksen yhdistämistä. Tavoitteen onnistumista seuraavat TAMK, OKM ja keskeiset sidosryhmät mm. TKI-opintopistekertymän avulla. Kompassi antaa ohjeet ja kriteerit näiden TKI-opintopisteiden kertymiseen liittyen.

TAMKin internet-sivut toimivat ikkunana TKI-palvelutarjontaan. Etusivulla on linkki TAMKin yhteistyön ja palvelut kokoavalle sivustolle, jossa yrityksille ja organisaatioille esitellään selkeästi kanava toimia TAMKin kehittämiskumppanina tai opetuksen kumppanina. TAMK tuodaan esille osaavana kumppanina laajan asiantuntijaverkoston ja idearikkaiden opiskelijoiden ansiosta. Tavoitteena ovat pitkäjänteiset ja monialaiset kehittämiskumppanuudet. Tutkimus- ja kehitystoiminnan esittelyssä

korostetaan ratkaisuja, joilla TAMK kehittää asiakkaiden liiketoimintaa. Yhteistyötä tehdään sekä yritysten että julkisen sektorin kanssa. TAMK edistää lisäksi uusien spin-off-yritysten syntymistä. Suuri osa TKI-projekteista on laajoja kehittämishankkeita, joita toteutetaan yhdessä muiden korkeakoulujen, yritysten, julkisorganisaatioiden ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Hankkeissa kehitetään uusia, laaja-alaisia ratkaisuja alueellisiin ja valtakunnallisiin tarpeisiin. Samalla yritykset voivat kehittää omaa tuote- ja palveluvalikoimaansa tulevaisuuden tarpeiden mukaiseksi. Yhteiskunnallinen näkökulma on keskeisesti mukana kaikessa TAMKin TKI-toiminnassa. TKI-toiminnalla tuetaan sekä TAMKin koulutustoimintaa että erityisesti Pirkanmaan elinkeinoelämää ja aluekehitystä.

Internet-sivuilla kuvataan TAMKin tarjoama Living Lab -malli tuote- ja palvelukehitykseen. Living Lab on toimintaa, jossa tuotteen ja palveluiden käyttäjät ovat keskeisessä roolissa uutta suunniteltaessa. Organisaation tuotekehittäjät yhdessä TAMKin asiantuntijoiden ja opiskelijoiden sekä asiakkaiden kanssa kehittävät sellaisia uusia tuotteita ja palveluita, jotka vastaavat asiakkaiden tarpeita. Kehitystyötä tehdään tarvittaessa yhdessä kansainvälisten kumppaneiden kanssa.

TAMKin internet-sivuilla yritykset ja organisaatiot saavat tietoa opiskelijaprojektien erilaisista muodoista. TAMKin opiskelijoiden osuuskunnat ottavat vastaan toimeksiantoja esimerkiksi liiketalouden, tietojenkäsittelyn, musiikin ja median sekä tietotekniikan aloilla. Projekteja työelämälle tehdään myös osana

opintojaksoja. Osuuskuntatoiminnasta esimerkiksi TAMKin yrittäjyysyksikön Proakatemian osuuskuntien toiminta sopii tavoitteiltaan myös YAMK-opiskelijoille. TAMKin koulutuksessa keskeistä on tiimioppiminen, jossa kaikki osallistujat vastaavat yhteisen tiedon rakentumisesta. Yrittäjyyden YAMK-asiantuntijaksi valmentautuminen edellyttääkin opiskelijoilta monipuolista kirjallisuuteen ja tutkimustietoon perehtymistä, sähköisten kanavien seuraamista, huippuasiantuntijoiden kuulemista sekä vahvaa työelämäyhteyttä ennen kaikkea hyödyntämällä tiimin jäsenten jo olemassa olevaa vahvaa osaamista. Oppiminen YAMK-opinnoissa on luonteeltaan yhteisöllistä ja se perustuu opiskelijoiden, valmentajina toimivien opettajien ja työelämän keskinäiseen luottamukseen.

3.3 SELVITYS YAMK-KOULUTUKSEN JA TKI-TOIMINTOJEN YHTEISTYÖSTÄ

Keväällä 2015 TAMKissa tehtiin selvitys, jossa kartoitettiin TKI-asiantuntijoiden mahdollisuuksia osallistua opetustyöhön. Ajatuksena oli pohtia TKI-asiantuntijoiden kanssa sitä, voitaisiinko heitä hyödyntää enemmän opintojaksoilla ideavaiheen sparraukseen, potentiaalisten ideoiden täsmentämiseen ja valintaan, rahoitusmahdollisuuksien selvittämiseen ja idean jatkojalostamiseen rahoittajan ja työelämätahojen tavoitteisiin sopivaksi. Myös kansallisten ja kansainvälisten yhteistyökumppanien hankkimisessa sekä itse hakemustekstin laadunvarmistuksessa TKI-asiantuntijat voisivat tuoda osaamistaan opiskelijoiden hyödyksi. Lisäksi

TKI-asiantuntijoiden vahvempi rooli YAMK-koulutuksessa tukisi opiskelijoiden oppimista hanketoiminnan, projektihallinnan ja työelämän tarpeiden tunnistamisen asiantuntijoiksi. TKI-asiantuntijoiden vahvempi rooli YAMK-koulutuksessa auttaisi myös ammattikorkeakouluorganisaatiota toimimaan merkittävänä työelämän kehittäjänä.

Selvityksen mukaan TKI-asiantuntijat kokevat YAMK-opiskelijoiden sopivan hyvin hankekumppaneiksi, koska heillä on jo valmiiksi työelämäkokemusta ja tietoa oman työpaikkansa kehittämistarpeista. Tämä hanketyöelämän toinen puoli, jota aiemmin ei ole suuressa mittakaavassa otettu huomioon, liittyy nimenomaan YAMK-opiskelijoiden työelämän asiantuntijuuden hyödyntämiseen erilaisissa kehityshankkeissa. Tällöin opettajien ja TKI-asiantuntijoiden tehtävänä on saada opiskelijat löytämään ja huomaamaan konkreettisia työelämän kehittämiskohteita esimerkiksi omilta työpaikoiltaan. Hankeideoiden työstämisvaiheessa erilaisten ideointityöpajojen, toiminnallisten ja osallisuutta lisäävien menetelmien sekä muiden innovointimenetelmien käyttäminen opetuksessa olisi keskeistä. Asiantuntijoiden avulla on myös mahdollista arvioida, onko idea järkevä, riittävän uusi ja sopiva TAMKille ja tukeeko se myös ammattikorkeakoulun painoalaryhmien toimintaa ja strategisia linjauksia. TKI-toimijoiden erityisasiantuntijuus tulisi esille rahoitushakemusten laadinnassa. TKI-asiantuntijat voisivat entistä tiiviimmin toimia opiskelijatiimien ohjaajina koko projektin aikana hankkeiden hakemusten kirjoittamisesta aina hankkeen tai projektin loppuunsaattamiseen ja arviointiin saakka.

Tiiviimmän yhteistyön tuloksena voi parhaimmillaan olla oppimisen win-win-tilanne, sillä monialaisten ja moniammatillisten asiantuntijoiden yhteistyön tuloksena kaikki osapuolet hyötyvät.

Selvitys tuo esille myös kehittämiskohteita, jotka liittyvät muun muassa nykyisen yhteistyön rakenteisiin, toimijoiden rooleihin ja heidän yhteensaattamiseen ja toimintakulttuuriin. Hankkeet tulee nähdä kaikkien yhteisenä tavoitteena ja osana opettamista ja opiskelua. Opettajien roolin moniulotteisuus ohjaajana, toiminnan koordinaattorina ja alan substanssin asiantuntijana on syytä tiedottaa. Myös TKI-asiantuntijoiden pedagogisten näkökulmien lisääntyvään tuntemiseen ja sisäistämiseen tulee kiinnittää yhä enemmän huomiota. Kokonaisuuden hallinnassa tarvitaan sekä pedagogista otetta että substanssialan tunteudesta.

TKI-asiantuntijoiden opetuksellista hanketoimintaa on Tampereen ammattikorkeakoululla jo kuitenkin toteutettu jossain määrin. Erittäin hyvä esimerkki tulee sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisen ja johtamisen YAMK koulutuksesta, jossa on toteutettu projektiopinnot – kurssia, jossa opiskelijatiimeille valitut caset on suunniteltu liittyvän projektin eri vaiheisiin; valmistelu, rahoitus, toteutus ja päättäminen. Case-projekteina on käytetty todellisia joko valmistelu- tai toteutusvaiheessa olevia Tampereen ammattikorkeakoulun koordinoimia hankkeita. Opiskelijoiden osuus näissä hankkeissa on voinut olla esimerkiksi valmistelua tukevien kartoitusten tai selvitysten toteuttamista tai projektin päättyessä sen loppuarviointia. TKI-asiantuntija

VERKOSTOITUMISTA TYÖELÄMÄÄN JA AITOA YHTEISTYÖTÄ TOIVOTTIIN.

on yhteistyössä kurssin vastuupettajan kanssa valinnut sopivat case-hankkeet, ja on toiminut opiskelijoiden ohjaajana kurssilla. Asetelma on ollut hyödyllinen kaikille osapuolille opiskelijoiden päästessä konkreettisesti kasvattamaan hankeosaamistaan todellisten projektien parissa. Kurssilla ohjaajana toiminut TKI -asiantuntija on puolestaan kokenut saavansa opiskelijoilta uusia näkökulmia ja jopa lisäresursseja hanketyöhön.

3.4 KEHITTÄMISTARPEET JA ODOTUKSET

Edellä on kuvattu YAMK-koulutuksen ja TKI-toiminnan nykytilaa Tampereen ammattikorkeakoulussa. Tässä luvussa nostamme esiin kehittämistarpeita ja odotuksia alumneilta saamiemme tietojen kautta sekä työelämältä saadun palautteen avulla.

3.4.1 Kysely TAMKin alumneille

TAMKin ylemmän tutkinnon suorittaneille alumneille keväällä 2015 tehdyssä kyselyssä tiedusteltiin, millaisia kehittämistarpeita alumnit näkivät TAMKin YAMK-koulutuksessa olevan.

Alumni-kyselyssä vahvimmin nousivat esille erilaiset opetussuunnitelman sisältöön liittyvät toiveet. Enemmän toivottiin muun muassa johtamisopintoja, kieliopintoja, menetelmäopintoja, verkko-opintoja, ohjausta, osa tivoi enemmän konkretiaa, osa teoreettisempaa lähestymistapaa.

Opinnot koettiin liian tiiviiksi paketiksi, eli 90 opintopisteen tutkinnoille toivottiin kahden vuoden opiskeluaikaa. Yksilöllisyyttä toivottiin enemmän, eli enemmän valinnaisuutta. Samoin toivottiin parempia jatko-opintomahdollisuuksia yliopistoon.

Toisena aihepiirinä tuli esille toive tiiviimmästä työelämäyhteistyöstä opintojen aikana. Verkostoitumista työelämään ja aitoa yhteistyötä toivottiin. Myös opiskelijoiden omien työelämäkokemusten jakamista ryhmässä toivottiin aiempaa enemmän.

Kolmantena aihealueena nousi alumni-kyselyssä esille tutkinnon tunnettuuden lisääminen, arvostuksen nostaminen ja aseman vahvistaminen.

**ESIMIES ON
AVAINHENKILÖ
POHDITTAESSA
TYÖYHTEISÖN
HOUKUTTELEVUUTTA,
TEHOKKUUTTA
JA HENKILÖSTÖN
SITOUTUMISTA...**

3.4.2 Työelämän odotukset (hoitotyö)

Tilastokeskuksen (2012) mukaan ikääntynyttä väestöä on Suomessa tällä hetkellä reilu miljoona. Tästä määrästä palveluja säännöllisesti käyttäviä vanhoja ihmisiä on noin 140 000. Kotihoitoa tai omaishoidon tukea saa noin 90 000 henkilöä. Tehostetussa palveluasumisessa, vanhainkodeissa tai terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidetaan noin 50 000 vanhaa ihmistä. Nämä määrät osoittavat, ettei suomalaisen yhteiskunnan ikääntymisessä ole kyse vain vanhusväestön kasvusta vaan koko väestörakenteen muutoksesta.

Väestön ikääntymisen taustalla vaikuttavat suurten ikäluokkien eläköityminen sekä syntyyden ja kuolevuuden aleneminen. Ennusteiden mukaan vanhimpien ikäluokkien määrä kasvaa voimakkaimmin työikäisen väestön määrän samanaikaisesti vähetessä. Tilastokeskuksen (2012) mukaan työikäisen väestön osuuden pieneneminen vaikuttaa samanaikaisesti väestölliseen huoltosuhteeseen. Kun vuonna 2010 sataa työikäistä kohden oli 61 alle 18-vuotiasta ja yli 64-vuotiasta, vuoteen 2020 mennessä huollettavien määrä tulee noustamaan 75:een ja vuoteen 2030 mennessä jo 83:een. Väestön ikärakenteen muutoksesta seuraa, että suomalaisen yhteiskunnan on tulevaisuudessa mukauduttava entistä iäkkäämmän väestön tarpeisiin. Kyse on ennen kaikkea asennemuutoksesta.

Samanaikaisesti suomalaisessa yhteiskunnassa meneillään oleva sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen uudistaminen lisää

muutospaineita erityisesti hoitotyön johtamisen alueella. Vuoteen 2025 mennessä sosiaali- ja terveysalalta poistuu noin 185 000 henkilöä. Lähiesimiesten osuuden eläkepoistumasta arvioidaan olevan yli 60 prosenttia. (Tilastokeskus 2012.) Näin olleen väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä, sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämisestä sekä hoitotyön johtamisesta kiinnostuneen henkilöstön tarve tulee voimakkaasti kasvamaan lähivuosina (Räsänen 2013). Esimies on avainhenkilö pohdittaessa työyhteisön houkuttelevuutta, tehokkuutta ja henkilöstön sitoutumista toimimaan työyhteisön kehittäjänä.

Kuten edellä olevasta käy ilmi terveydenhuollon organisaatiot tarvitsevat käytäntöjen kehittämiseen profiloituneita ja ammatillisen osaamisen kehittämiseen suuntautuneita osajia. Ylempi ammattikorkeakoulututkinto on suunniteltu vastaamaan terveydenhuollon henkilöstön osaamisen syventämiseen työelämän tarpeiden ja toiveiden mukaisesti.

Tampereen ammattikorkeakoulussa tehtiin lokakuussa 2013 työelämän edustajille (N=23) kysely, jossa kartoitettiin työelämän ylemmälle korkeakoulututkinnolle asettamia toiveita. Vastausten mukaan YAMK-tutkinnon suorittaneelta toivottiin mm. seuraavia taitoja:

- Osaa toimia lähiesimiehen roolissa työyhteisön avainosaajana
- On taloustietoinen ja ymmärtää talouden ja toiminnan yhteyden merkityksen
- Omaa lainsäädännön asiantuntemusta (mm. työläinsäädäntö, hankintalainsäädäntö, kunnallishallinnon säädökset)

- Osaa tehdä investointeja
- Ymmärtää, että muutosjohtaminen on sisäänrakennettua jokapäiväisessä työssä
- Osaa johtaa ja kehittää oman yksikön toimintaa näyttöön perustuen
- Osaa johtaa työhyvinvointia ja ymmärtää sen strategisen merkityksen organisaatiossa
- Ymmärtää, että sosiaali- ja terveysalan johtaminen on kokonaisuus, jonka sisällä tarkastelunäkökulma asiakkuuksien lisäksi on palveluiden järjestäjissä (julkinen, yksityinen, järjestöt ja palveluiden tuottajat)
- Ymmärtää ennalta ehkäisevän työn kansantaloudellisen merkityksen ja osaa panostaa siihen tulevaisuudessa
- Ymmärtää, että haasteet vanhuspalvelujärjestelmän uudistamiselle ja kehittämiselle ovat mittavat (mm. kotihoito, kotikuntoutus, palveluohjaus, palvelujen koordinointi)
- Omaa hyvinvointi- ja geronteknologian kehittämiseen liittyvää osaamista
- Hallitsee työelämän kehittämiseen tarvittavat tutkimus- ja kehittämismenetelmät
- Omaa kyvyn siirtyä organisaatiossa tehtävästä toiseen
- Omaa hoitotyön erityisosaamista ja asiantuntijuutta
- Osaa toimia moniammatillisissa tiimeissä ja johtaa verkostoja
- Omaa hyvät vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot sekä riittävästi paineensietokykyä
- Omaa hyvät kirjallisen ja suullisen esiintymisen taidot
- Omaa järjestää seminaareja ja laatia tiedotteita, esitteitä, ilmoituksia ja ohjeita

4.

ERILAISET OPPIMIS- YMPÄRISTÖT INNOVAATIO- TOIMINTAA EDISTÄMÄSSÄ

– tutkimusta ja kokeilua

Tässä luvussa esittelemme tiivistelmät seitsemästä innovatiivisesta oppimisympäristöjen toteutuksesta, joissa eri kokeilujen ja tutkimusten avulla kuvaamme ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opiskelijoiden kohtaamia työelämän kanssa. *Ensimmäisessä* tarkastelussa sosionomi (ylempi AMK) ja terveyden edistämisen koulutusohjelman ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opiskelijat ovat hanketoimijoina osaamiskartoituksessa. *Toisessa* hyvinvointiteknologian ja automaatioteknologian ylemmät koulutukset järjestivät yhteisen seminaarin hyvinvointiteknologioiden ja apuvälineiden käytöstä ja niihin liittyvistä palveluista. *Kolmannessa, neljännessä ja viidennessä* kohtaamia tarkastellaan kirjallisen aineiston perusteella: aineistoa on kerätty niin opettajilta, yritysten edustajilta kuin ylemmän tutkinnon opiskelijoiltakin. *Kuudentena* esitellään kokeilu ”walking interview”, jossa kerätään palvelutalojen asukkailta ulkoilutuksen ohella, työntekijöiltä ja johdolta tietoa apuvälineiden käytöstä ja kehittämiskohteista. Mukana olivat automaatioteknologian YAMK-opiskelijat, hyvinvointiteknologian YAMK-opiskelijat ja terveyden edistämisen YAMK-opiskelijat. *Seitsemännen toteutuksen* tarkastelu kertoo, miten ammatillinen artikkeli voi toimia oppimisympäristönä sosionomi (ylempi AMK)-koulutuksessa. Luvun lopuksi esitämme taulukossa 1 kohtaamisten merkitykset tki-toiminnalle.

4.1 YLEMMÄN AMMATTIKORKEAKOULUTUKSEN OPISKELIJAT HANKE-TOIMIJOINA TAMPEREEN KAUPUNGIN IKÄIHMISTEN PALVELURAKENNEUUDISTUKSESSA – HENKILÖSTÖN OSAAMISEN KARTOITTAMINEN

Ikääntyvän väestön palvelutarpeen kasvaessa kuntien johdon haaste lähivuosina on tuottaa kuntapalvelut nykyistä niukemmilla resursseilla. Tämä edellyttää kuntapäätäjiltä erityisesti ikäihmisten palvelujen tuottamisessa tarvittavan osaamisen ennakoitua. (Kuntatyönantajat 2014.) Ennakointiprosessin tavoitteena on tuottaa tulevaisuutta koskevaa tietoa, joka käynnistää kehittämistoimintaa nykytilan kartoitukseen perustuen. Lisäksi ennakointiprosessi voidaan ymmärtää oppimisprosessina kaikille siihen osallistuville. (Euroopan komissio 2002.)

Tampereella ikäihmisten palvelurakennemuutos oli yksi kaupunginhallituksen hyväksymän rakennemuutoksen keskeisimmistä kohdista vuonna 2014, ja se päätettiin toteuttaa useita osaprojekteja sisältävänä ns. IPU- hankkeena (Mäkinen 2014). Näistä osaprojekteista henkilöstön osaamisen kartoittaminen annettiin Tampereen ammattikorkeakoulun (TAMK) ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon (YAMK) sosionomi (ylempi AMK) ja terveyden edistämisen koulutusohjelmien syksyllä 2014 opiskelunsa aloittaneiden opiskelijoiden tehtäväksi työelämäprojektina.

Työelämäprojektissa osaamisen kartoittaminen toteutettiin syksyllä 2014 ikäihmisten palveluissa toimivien esimiesten nimeämille kotihoidon ja laitoshoidon moniammatillisille työntekijäryhmille teemoitettuna ryhmähaastatteluina. Haastatteluteemojen perustana olivat Tampereen kaupungin viisi strategista ydinosaa-alueutta, joista muodostetut kysymykset suuntasivat haastateltavien huomion pois yksittäisistä hoitotoimenpiteistä laajempiin ikäihmisten palvelurakennemuutostusta tukeviin osaamiskokonaisuuksiin, kuten esimerkiksi työyhteisö- ja palveluosaaminen.

Työelämäprojektin lopputuloksena syntyi kymmenen YAMK- opiskelijoiden moniammatillisissa tiimeissä työstämää projektiraporttia, joiden sisältämät tulokset esiteltiin TAMKissa pidetyssä kehittämisprojektiseminaarissa joulukuussa 2014. Seminaariin osallistui YAMK- opiskelijoiden lisäksi runsaslukuinen joukko Tampereen kaupungin ikäihmisten palveluista vastaavia johdon edustajia ja työntekijöitä.

YAMK- opiskelijat kokivat nopealla aikataululla toteutetun työelämäprojektin sujuneen erittäin hyvin. Varsinkin yhteistyötä työelämän kanssa heti opintojen alussa pidettiin motivoivana. Projekti opetti moniammatillisessa tiimityössä tarvittavia yhteistyötaitoja ja suunnitelmallisuutta. Opittiin myös uusia asioita tutkimusmenetelmistä sekä projektissa toimimisesta. Seminaaripäivä koettiin loppuhuipennuksena onnistuneelle työelämäprojektille. YAMK-opiskelija kuvasi palautteessa projektin onnistumista seuraavalla tavalla:

“Tällaisia projekteja tarvitaan lisää , jotta työelämää voisi oikeasti kehittää sekä asiakas- että työntekijälähtöisesti.”

Työelämän edustajien tyytyväisyys opiskelijatyönä toteutettuun työelämäprojektiin kävi ilmi niin seminaariesitysten herättämissä vilkkaissa keskusteluissa kuin myös kirjallisissa palautteissa. Erityisesti korostettiin yhteistyön sujuvuutta TAMKin opettajien ja opiskelijoiden kanssa sekä sitä, että opiskelijoiden toteuttamat teemahaastattelut mahdollistivat ”työntekijöiden äänen kuulluksi tulemisen”. Yhteistyöprosessin lopuksi toteutetun seminaaripäivän koettiin muodostaneen hyvin valmisteltujen ja selkeiden esitysten sekä avointen ja rakentavien keskustelujen kokonaisuuden, joka mahdollistaa tulevaisuudessa kotihoidon ja asumispalvelujen toimintojen edelleen kehittämisen Tampereen kaupungin strategisten linjausten mukaisesti.

4.2 HYVINVOINTIA JA TEKNOLOGIAA –AKTIIVISUUTTA JA APUVÄLINEITÄ ARKEEN –SEMINAARI

Seminaari toteutettiin projektiluonteisesti ja hyvinvointiteknologian ylemmän AMK koulutuksen sosiaali- ja terveystieteiden opiskelijaryhmä vastasi seminaarin järjestelyistä yhdessä hyvinvointiteknologian ylemmän AMK koulutuksen tekniikan opiskelijoiden kanssa. Automaatioteknologian ylemmän AMK koulutuksen opiskelijoita osallistui myös seminaariluennoille.

Seminaarin projektipäällikkö, sosiaali- ja terveysalan YAMK opiskelija, kuvasi loppuraportissa seminaarin suunnittelua ja kulkua sekä arviointia seuraavasti:

”Kokonaisuutena seminaari -projekti koettiin haastavana...tällainen seminaarikokonaisuus hyvin järjestettynä ja markkinoituna vaatii huomattavasti enemmän aikaa, johon on jatkossa panostettava enemmän, jos tällaisia seminaaripäiviä aiotaan TAMK:n toimesta opiskelijoilla työstää seuraavinakin vuosina. Haastavan tästä projektista teki myös se, että suurin osa sote-laisista ei ole aiemmin osallistunut minkäänlaiseen projektiin eli tämä seminaaripäivä oli heidän ensimmäinen kokemuksensa projektista.”

”Kokonaisuus oli kuitenkin koko projekti-ryhmän mielestä onnistunut, päivästä jäi hyvä mieli kaikille. Osallistujilta ja luennoitsijoilta saimme hyvää palautetta päivästä. Kuten palautteistakin tuli selville, tällaisille seminaareille on kysyntää eli jatkossa kannattaa ehdottomasti opetussuunnitelmaan sisällyttää tällainen tehtävä.”

Seminaaripalautteisiin vastanneita oli yhteensä 45 henkilöä. Vapaata palautetta seminaarista oli kirjoittanut 19 vastaajaa. Seminaaripalautteen perusteella seminaariin osallistujat olivat tyytyväisiä seminaarin luentoihin ja järjestelyihin sekä lisäksi vapaan palautteen osuudessa tuli paljon positiivista palautetta:

”Mukavaa, että tällainen päivä järjestettiin ja opiskelijoillekin tarjottiin mahdollisuus

osallistua! Tärkeä aihekokonaisuus kyseessä ja pyritty tarkastelemaan asioita eri näkökulmista.”

Palautteeseen vastanneista selkeästi eniten oli terveysalan ammattilaisia. Opiskelijoita ja tekniikan ammattilaisia oli molempia lähes saman verran. Paperiseen palautelomakkeeseen osa vastaajista oli valinnut kaksi vastausvaihtoehtoa, joista toinen oli opiskelija -vastausvaihtoehto. Palautelomakkeeseen vastanneista terveysalan ammattilaisia oli 24 henkilöä, sosiaalialan 0 henkilöä, tekniikan ammattilaisia 13 henkilöä, opiskelijoita 14 henkilöä, seminaarin luennoitsijoita oli 0 henkilöä ja muita oli 2 henkilöä.

Vastaajista 41 % sai seminaarista tiedon sähköpostilla, 28 % kuuli kaverilta, 22 % järjestävältä taholta muutoin, internetistä 9 % ja lehdestä 0 %. Vapaan palautteen kautta saatiin mm. seuraavia kehittämissuhteita:

”markkinointiin olisi voinut panostaa enemmän, yllättävän vähän oli porukkaa, vaikka kiinnostusta olisi varmasti riittänyt”

”kutsu kovin lyhyellä ajalla, monilla vaikea lähteä: asiakkaat/päivä täysi!”

Seminaarissa oli 6 luentoa, joista kysyttiin palautetta kyselylomakkeella. Kyselylomakkeen vastausvaihtoehtojen asteikkona oli, 1=Erittäin tyytyväinen, 2=Tyytyväinen, 3=Ei tyytyväinen eikä tyytymätön, 4=Tyytymätön, 5= Erittäin tyytymätön, 6= En osaa sanoa/en ollut kuuntelemassa.

Seuraavissa kappaleissa kuvataan tiivistäen seminaarin luentopalautteiden antia. Seminaaripäivän ensimmäiseen luento-osuuteen ”Istuminen- uusi terveystarve” oli suurin osa tyytyväisiä (30 % erittäin tyytyväisiä ja 50 % tyytyväisiä). Päivän toiseen osuuteen ”Miten päivittäisen aktiivisuuden määrää voidaan todentaa” vastauksista 31 % oli kohdassa ei tyytyväinen eikä tyytymätön. Vastaajista 11 % olivat tyytymättömiä tähän luento- osuuteen. Tämän luennon kohdalla oli tyytymättömien-vastauksia eniten verrattuna muiden luento- osuuteen tyytymättömien-vastauksiin. Erittäin tyytyväisiä oli 4 % vastaajista ja erittäin tyytymättömiä 2 % sekä en osaa sanoa/en ollut kuuntele- massa 4 %. Hyvinvointiteknologioihin liittyvään luento- osuuteen ”Hyvinvointimittarit ja niistä kertyvän datan analyysi -miksi mittaisin hyvinvointiani” vastaajista 56 % oli erittäin tyytyväisiä. Tämä luento sai eniten erittäin tyytyväinen -kohdan vastauksia muiden luento- osuuteen erittäin tyytyväinen -kohdan vastauksiin verrattuna. Lisäksi tämän luennon vastauksista 26 % oli tyytyväisiä, 7 % ei tyytyväisiä eikä tyytymättömiä, tyytymättömiä 9 % sekä en osaa sanoa/en ollut kuuntele- massa 2 %.

Terveydenhuollon apuvälinepalveluihin liittyvään osuuteen ”Terveydenhuollon apuväline- palvelut, kuka saa apuvälineitä ja millä perusteella” oli tyytyväisiä 48 % ja erittäin tyytyväisiä 15 %. Ei tyytyväinen eikä tyytymätön vastaajista oli 26 %. Vain muutama prosentti osallistujista oli tyytymättömiä luento- osuuteen. Runteqin edustaja piti esityksen ”Kuntoilu- suorituksen älykäs ohjaaminen”. Tämä luento koettiin kokonaisuudessaan hyvänä (tyytyväisiä oli 76 %).

Seminaaripäivä oli osa kansainvälistä robotiik- kaviikkoa, joten myös seminaarissa kuultiin robotiikkaan liittyvä luento-osuus, ”Robo- tiikka hyvinvointitarkoituksissa”. Kuulijat pitivät aiheesta, erittäin tyytyväisiä oli 17 % ja tyyty- väisiä 61 %. Ei tyytyväinen eikä tyytymätön vastaajista oli 10 %. Tyytymättömiä oli 2 %. Robotiikan luennosta saatiin eniten vapaata palautetta, mm. seuraavaan tapaan

”Palvelurobotiikka on vielä lapsen ken- gissä. Sen huomasi esityksistä. Itselle se ei ollut yllätys. Hoiva-alan robotiikan kehitys on vahvasti sidoksissa aivotutkimukseen ja sitä kautta insinööritieteisiin”

Osallistujat olivat seminaarin järjestelyihin pääosin tyytyväisiä. Heiltä kysyttiin aikatau- lutuksesta, opasteista, kahvi- ja ruokatauoista sekä ääni- ja kuvatekniikasta. Vapaan kohdan palautteesta oli järjestelyjen osuuteen liittyen mm. kommentti:

”hyvin järjestetty, tulevaisuus orientoituva”

Aikataulutukseen oli erittäin tyytyväisiä 51 % ja tyytyväisiä 37 %. Seminaariopasteisiin oli erittäin tyytyväisiä 38 % ja tyytyväisiä 31 %. Ruokailuihin ja kahvitaukoihin oli erittäin tyytyväisiä 40 % ja tyytyväisiä 47 %. Ääni- ja kuvatekniikkaan oli erittäin tyytyväisiä 37 % ja tyytyväisiä 51 %. Kokonaisuutena järjes- telyt olivat siis erittäin onnistuneet ja luento- osuuteen aiheet koettiin hyvinä ja tulevaisuuteen orientoituneina. Vastaava seminaari pyritään järjestämään myös tulevana vuonna, integroi- den kansainväliseen robottiviikkoon.

...TAHTOTILA ON LISÄTÄ YLEMMÄN AMMATTI- KORKEAKOULUN TUNNETTUUTTA JA VAIKUTTAVUUTTA...

4.3 OPETTAJIEN JA YRITYS-/TYÖELÄMÄN SEKÄ YAMK-OPISKELIJOIDEN KOKEMUKSIA KOHTAAMISISTA JA YHTEISTYÖSTÄ

Opetus- ja kulttuuriministeriön vahva tahtotila on lisätä ylemmän ammattikorkeakoulun tunnettuutta ja vaikuttavuutta ja tätä työtä on rahoitettu YAMK vahvaksi TKI-vaikuttajaksi -hankkeella. Hankkeen tarkoituksena on lisätä ylempien ammattikorkeakouluopiskelijoiden ja työelämän kohtaamisia ja pohtia, miten nuo kohtaamiset voisivat toimia oppimisympäristöinä. Vaikka ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opiskelijat edustavat itse työelämää, tahtotila innovaatioiden syntymiseksi ja monialaisen oppimisen edistämiseksi on saada aikaan myös lisää kohtaamisia ja yhteistyön muotoja muun työ- ja yrityselämän kanssa. Tässä kokeilussa aineistoa on

kerätty Tampereen ammattikorkeakoulun ylemmän ammattikorkeakoulututkintojen vastuuopettajilta ja yritys- ja työelämän edustajilta sekä ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opiskelijoilta. Heiltä on kysytty, millaisia kohtaamisia jo nyt koulutuksen aikana toteutuu ja toisaalta, mikä kohtaamisia estää. Opettaja-aineistosta on kirjoitettu artikkeli ”Opettajien näkemyksiä ylempien ammattikorkeakouluopiskelijoiden ja työelämän kohtaamisista oppimisympäristöinä” (Tapani ja Sinkkonen), joka julkaistiin 2015 AMK- ja ammatillisen koulutuksen tutkimuspäivien 2014 Proceedings-julkaisussa.

Opettajien aineiston muodostaa 12 YAMK-vastuuopettajan kirjoittamat tarinat. Tarinat kerättiin vastuuopettajien tapaamisessa elokuussa 2014, siten että viidellä vastaajalla tarinan alku kuvasi työelämän ja YAMK-opiskelun kohtaamisten onnistumisia, seitsemällä

taas kohtaamisten hankaluuksia. Aikaa tarinoiden kirjoittamiseen oli 15 minuuttia. Aineiston keruumenetelmänä käytettiin mukailtua eläytymismenetelmää, jossa vastauspapereihin oli kirjoitettu väite, joka toimi tarinan alkuna, tyypistettynä kehyskertomuksena. Eläytymismenetelmässä kirjoittaja vie esitettyä tilannetta eteenpäin ja keskeistä on kehyskertomusten variointi. (Eskola 1998.)

Työ- ja yritys-elämän aineiston muodostaa noin 20 yrityksen edustajan näkökulmat lyhyesti esiteltyyn teemaan YAMK-opiskelijoiden ja yritysten kohtaamisten lisäämisestä. He osallistuivat konetekniikan asiakkuusiltapäivään marraskuussa 2014. Osallistujat saivat ohjeeksi kirjoittaa tarralapuille, miten voisimme lisätä opiskelijoiden ja yritysten kohtaamisia ja uusien innovaatioiden syntyä sekä mikä kohtaamisia estää. Ohjeena oli, että asiaa voi miettiä oman yrityksen kannalta, mutta myös yleisesti. Sen jälkeen mennessään kahvitauolle osallistujat laittoivat laput fläppipapereille, joko esteisiin tai mahdollisuuksiin. Kaikilla on tauon aikana myös mahdollisuus tutustua toisten tuottamiin näkökulmiin. Tämä kokonaisuus toteutettiin hyvin tiiviissä aikataulussa, aikaa oli yhteensä käytettävänä 10 minuuttia.

Opiskelijoiden aineisto on kerätty palaute-lomakkeella ensimmäisen Tampereen ammattikorkeakoulussa järjestetyn Master's Conferencen jälkeen. Palaute-lomake lähetettiin osallistuneiden sähköpostiin tapahtuman jälkeen. Master's Conference oli kaikille ylemmän tutkinnon opiskelijoille suunnattu seminaari, jossa teemana oli työhyvinvointi, ”mistä virtaa työelämään”. Tapahtuma saa jatkoa

syksyllä ja palautteessa kerättiin tietoa myös järjestelyjen onnistumisesta sekä omasta oppimisesta päivän aikana. Yhteistyön teema oli yksi avoimista kysymyksistä. Vastauksia opiskelijoilta saatiin 26 kpl.

Seuraavaksi kuvaan sekä opettajien, työelämän että opiskelijoiden aineiston kohtaamisten toteutumisista ja esteistä. Nostamme esiin viisi avainsanaa kaikista aineistoista ja molemmista näkökulmista. Sen jälkeen pohdimme lyhyesti, miten yhteistyön edistämässä päästäisiin eteenpäin. Pohdinnat siis suuntaa-antavia, ajatuksia herätteleviä, ei suosituksia eikä toimenpide-ehdotuksia.

4.3.1 Opettajien aineisto

Kohtaamisten toteutuminen

Opettajat korostavat vastauksissaan yhteistyötä ja yhdessä tekemistä. Tätä konkretisoidaan toimeksiannoilla yrityksistä, vierailevien opettajien käyttämisellä, neuvottelukuntatyöskentelyllä, kumppanuusverkostoilla. Sosiaalinen media toimii jo osittain kohtaamisten lisänä. Myös lähipäivätapaamiset voidaan nähdä työelämäkohtaamisina. Opetuksessa keskeistä on tiimiyttäminen, minkä kautta tulee mahdollisuuksia tutustua toisten yrityksiin ja organisaatioihin. Työelämälähtöiset projektit lisäävät kohtaamisia ja työelämäyhteistyötä. Myös se, että opettaja toimii itse yrittäjänä, tuo uskottavuutta.

Tulevaisuudessa mukaan esitetään otettavan AMK-YAMK –yhteistyötä: voisi muodostaa työparin, jossa perustutkinto-opiskelija toimisi

ylemmän tutkinnon opiskelijan assistenttina ja näin saataisiin uudenlaisia kohtaamisia, mutta myös lisättyä tietoisuutta YAMK-tutkinnosta varteenotettavana jatko-opiskeluväylänä. Kohtaamisiin pitäisi saada mukaan kansainvälisyttä realistisesti ja käytännön tasolla.

Kohtaamisten esteet

Toiminnassa on myös esteitä. Osallistujat vastustavat välillä ryhmätöitä ja osallistumista, mistä syystä käytetään vierailevia luennoitsijoita ja ylipäättään luento-opetusta. On myös todennettavissa, että YAMK-opiskelija ei sitoudu TAMKiin, ja että TAMK on vain koulu ja liian eriytynyt muusta maailmasta. Opettajilla ei ole henkilökohtaisia työelämäkontakteja tai niitä ei haluta käyttää. Kaikilla on kiire: opettajilla on niin paljon kaikkea muuta, opiskelijat eivät ehdi matkustaa esimerkiksi muille paikkakunnille, koska tällöin tulee vastaan myös taloudelliset realiteetit ja jaksaminenkin on koetuksella. Luottamuksellisuus asettaa joskus rajoja ja yhteisten intressien puute.

Tulevaisuudessa pitää kuitenkin luoda tiloja, joissa tieto leviää. Opiskelijat opettavat toisiaan. Yhteisiä projekteja voidaan tehdä ja rakentaa vaihdantataloutta yritysten kanssa: yritys saisi koulutusta ja sitten puolestaan ottaisi opiskelijoita harjoitteluun tai tarjoaisi projektitöitä. Kohtaamisten toteutuminen vaatii uudenlaista ajattelua tilajärjestelyistä; ei vain ”luokka” ja ”luokkaopetus”-ajattelua. Myös opettajien työaikaosuunnitteluun pitää saada joustoa, työelämäprojekteja ei voi sopia puolentoista vuoden päähän.

Avainsanoja mahdollisuuksiin: yhdessä

tekeminen, lähipäiväkohtaamiset, tiimit, projektit, kumppanuus

Avainsanoja esteisiin: tahtotila, sitoutuminen, työelämäkontaktit, aikaresurssi, rajat

Perinteistä swot-ajattelua mukaillen voisi siis ajatella niin, että vahvistetaan mahdollisuuksia ja muutetaan esteet positiivisiksi, niin kohtaamiset ja oppiminen niissä lisääntyvät: vahvistetaan yhdessä tekemisistä, lähipäiväkohtaamisten merkityksellisyyttä myös työelämäkohtaisina, ohjataan opiskelijoita ottamaan entistä enemmän irti tiimeistä ja niissä olevasta osaamisesta sekä oppimaan projekteista, tekemään näkyväksi tiimeissä tapahtuvaa oppimista ja niissä syntyneitä uusia innovaatioita. Vahvistetaan opettajien ja työelämän välisiä kumppanuuksia, mutta myös kumppanuuksia opiskelijaryhmän sisällä, ryhmien välillä ja luodaan uusia toimintamalleja perustutkinto-opiskelijoiden kanssa.

Esteet voidaan kääntää mahdollisuuksiksi korostamalla yhteistä tahtotilaa ja tekemällä ne näkyväksi, määrittelemällä, mikä yhteinen tahtotila YAMK-koulutuksen ja esimerkiksi juuri työelämäkohtaamisten edistämisen ja uusien TKI-näkökulmien synnyn osalta on. Esteistä mahdollisuuksiksi päästään pohtimalla opiskelijoiden sitoutumista lisääviä tekijöitä, kannustamalla opettajia työelämäkontaktien, edellä mainittujen kumppanuuksien, luomiseen ja näkyväksi tekemiseen. Jos mietitään uudenlaista oppimista ja halutaan kehittää innovaatioita, opettajien työaikaosuunnittelu tulee miettiä uusiksi. Tämä mahdollistaa myös rajoja ylittävän yhteistoiminnan, niin koulutusryhmien välillä kuin kumppanuuksien ja työelämän kanssa.

YLEISTÄ YAMK- MARKKINOINTIA JA VIESTINTÄÄ TARJONNASTA PITÄISI TEHDÄ ENEMMÄN

4.3.2 Työelämäaineisto / Tekniikka

Kohtaamisten toteutumisen/ mahdollisuudet

Työelämän edustajilta tuli ehdotus, että YAMK-koulutus voisi sisältää pakollisena osiot, johon sisältyisi yritysvierailut. Innovaatioiden ja TKI-toiminnan edistämiseksi voisi järjestää ”innovaatiokinkerit”, ja myös inno-event-tyyppinen tapahtuma mainittiin hyvänä esimerkkinä, josta voisi ottaa mallia. Avoimien ovien päivät eri labroihin lisäisi kohtaamisia ja uudenlaisten verkostojen syntymistä. Kursseille voisi ottaa kummiyrityksiä.

Markkinointiin pitäisi panostaa enemmän. Työelämän edustajat ehdottivat jopa ”innovaatioevankelistaa” jalkautumaan yrityksiin. Joka tapauksessa aktiiviset yritysvierailut lisääisivät tunnettuutta, alentaisivat kynnystä yhteydenottoihin ja osoittaisivat yrityksille ja myös YAMK-opiskelijoille, mitä he voisivat yritysten kehittämiseksi tehdä. Myös yleistä YAMK-markkinointia ja viestintää tarjonnasta pitäisi tehdä enemmän. Yrityksiin pitäisi olla suoraan yhteyksissä, tehdä kyselyjä yhteistyön ja harjoittelijoiden tarpeesta. Tuntemus puolin ja toisin lisääntyisi, jos löytyisi systemaattisia ja pitkäkestoisia kehitystoimia.

Kohtaamisten esteet

Yliopisto ja jopa ammattikorkeakoulu koetaan liian korkealentoisiksi oman yrityksen ”pieniin” tarpeisiin. On myös olemassa ennakkoluuloja, sillä tällä hetkellä korkeakoulutettujen arvoa ei

kattavasti työmarkkinoilla tunnisteta eikä palkata töihin. On myös epäselvää, kuka laittaisi ”pallon liikkeelle” eli kuka toimisi yhteistyön käynnistämisen moottorina. Puuttuu siis aktiivinen, oma-aloitteinen ihminen, tai ihmisiä. Puuttuu myös sopiva foorumi, kanava yhteistyölle.

Ajanpuute on yksi keskeinen kohtaamisten este. Erityisesti pk-toimijoilla ajankäyttöön panostaminen näkyy haasteellisena. työmäärän on oltava kohtuullinen, jotta työnantaja näkee yhteistoiminnan lisäarvon ja saadun hyödyn omalle panokselle. Myös lukukausirytmii tai kurssirytmii ei välttämättä vastaa yritysten tarpeita. Toisaalta avunpyyntö yrityksen ulkopuolelta on vierasta.

Tiedon puute on yksi keskeinen kohtaamisia ja yhteistyötä rajoittava seikka. YAMK-tutkintoa ei tunneta tarpeeksi, sillä ero yliopiston ja ylempään ammattikorkeakoulututkinnon välillä ei ole selkeästi tiedostettu. YAMK-tutkintojen osaamisalueista on vähäinen tuntemus: mitä esimerkiksi opinäytetöinä tai harjoitteluksi voisi tarjota. YAMK-tutkinnosta ei ylipäätään tiedetä yrityksissä, ei tunneta, ei tunnusteta. Se ei ole riittävän vakiintunut tutkinto. Ei tunneta riittävästi, mitä YAMK-opiskelijat voivat tehdä eikä tunneta tarpeeksi myöskään TAMK:n toimintaa.

Usein YAMK-opiskelijat ovat työelämässä eivätkä ehkä osaa kaivata muunlaista yhteistyötä. Joissakin yrityksissä on myös YAMK-paikkoja rajoitetusti ja jos ne on täytetty niin lisää koulutusta ei sillä hetkellä pystytä tarjoamaan.

Avainsanoja mahdollisuuksiin: yritysvierailut, avoimuus, aktiivisuus, jalkautuminen, markkinointi

Avainsanoja esteisiin: brändi, tiedonpuute, aika, foorumi, panos

Mahdollisuuksien vahvistamisena yritysvierailuja pitää lisätä ja mallintaa oppimisen näkökulmasta, järjestää avoimia tilaisuuksia, joihin yritykset voivat tulla (vaikkapa poikkeamaan). Aktiivisuus on avaintekijä: pitää löytää aktiivisia toimijoita markkinoimaan ja jalkautumaan yrityksiin, tekemään YAMK-koulutusta, mutta samalla myös TAMKia, tunnetuksi.

Esteiden ylittämiseksi YAMK-koulutuksen tunnettuuden lisääminen on avaintekijä: YAMK:lla pitää olla oma profiili, oma brändi, joka painottaa asiantuntijuutta, mutta erottaa sen yliopistotutkinnosta, mutta myös ammatikorkeakoulun perustutkinnosta. Tietoa pitää lisätä, keinoina voisi käyttää vaikkapa yllämainittuja avoimia ovia, yritysvierailuja, ylipäätään jalkautumista ja aktiivista kontaktointia. Pitäisi pystyä kehittämään yhteinen foorumi tiedonkululle ja vuoropuhelulle: voisiko se olla vaikkapa avainasiakasiltapäivän –tyyppiset tapahtumat, joissa olisi tietoisuuksia monipuolisesti TAMK:n toiminnasta, samalla yritysten edustajilla olisi mahdollisuus päästä konkreettisesti näkemään oppimisympäristöjämme ja kehittämään yhteistyötä omista lähtökohdistaan, osallistumaan keskusteluun ja tuomaan esiin omia toiveitaan ja tarpeitaan. Keskeistä yritysten ja myös erilaisten organisaatioiden kanssa toimittaessa on huomioida hyöty-suhde: mitä yritys saa yhteistyöstä esimerkiksi juuri YAMK-opiskelijoiden kanssa. Keinoina voisi olla hyvien käytäntöjen, kokeilujen tiivis kooste ja ”työkalupakki”, jossa siis kuvattaisiin, mitä on tehty ja miten päästä polun alkuun.

4.3.3 YAMK-opiskelijoiden aineisto

Toiveita yhteistyön edistämiseksi

Opiskelijat toivoivat yhteistyötä lisättävän case-esimerkkien, toimeksiantojen, tutorin tai mentorin kautta. Vierailijoita toivottiin mukaan lähiopetuspäiville tuomaan lisää käytännön perspektiiviä. Nykyinen työtilanne puhutti myös vastanneita: toivottiin rekrytointitilaisuuksia, harjoittelua yrityksissä, lisää verkostoitumista, verkostoitumista yli koulutusohjelmien. Moniammatillisuutta toivottiin edistettävän: sen avulla oppii arvostamaan muidenkin työtä ja yhteistyö helpottuu, ajatusmaailma ja asenteet muuttuvat, kun tehdään, toimitaan ja keskustellaan yhdessä. Vapaaehtoisia ryhmiä eri alojen opiskelijoiden kesken ehdotettiin myös.

YAMK-koulutuksissa voisi olla myös yhteistä kurssitarjontaa, esimerkiksi johtajuuden opintoja. Seminaari tapahtumana koettiin toimivaksi, sitä toivottiin jatkossakin osaksi opetusohjelmaa ja perusluentoihinkin toivottiin alustuksia ja aitoja case-tehtäviä yrityselämästä. Yhteisiä tapahtumia, keskustelufoorumeita, paneeleja sekä työelämätahojen saamista mukaan kohtaamisiin ehdotettiin myös yhteistyön aikaansaamiseksi.

Yhteistyön esteitä:

Yhteistyön esteiksi koettiin ajanpuute, aikataulut ja vähäiset lähiopinnot, kaikilla on omat kiireensä ja ”elämää” myös opintojen ulkopuolella. Synergiaetuja ei mahdollisesti

nähdä; asenteisiin toivottiin muutosta sekä rajapintojen näkemistä eri koulutusohjelmien välillä. Esteeksi nähtiin liiallinen byrokratia ja kapea-alainen katsantokanta asioihin. Työntantajat ja yritykset eivät tunne koulutusta ja mahdollisuuksia ottaa opiskelijoita mukaan kehittämistyöhön.

Avainsanoja mahdollisuuksiin: case-esimerkit, keskustelu, mentorointi, verkostoituminen, moniammatillisuus

Avainsanoja esteisiin: asenne, ajanpuute, synergiaetujen puute, kapea-alainen ajattelu, byrokratia

Mahdollisuuksien vahvistamisena keskiöön nousi yhteiset keskustelut ja kohtaamiset niin työelämätahojen kanssa kuin eri alojen opiskelijoidenkin kesken. Vaikka YAMK-opiskelijat edustavat itse työelämää, yllättävän paljon kaivattiin kuitenkin ”työelämää” mukaan keskusteluihin, tapahtumiin, alustajiksi ja vierailijoiksi. Väistämättä tuleekin mieleen ajatus, voisiko opiskelijoita itseään entistä enemmän hyödyntää työelämäedustajina myös toisilleen. Lisäksi mentorointia tutorointia kannattanee miettiä uudenlaisen ammattilaisuuden aikaansaajana.

Esteiden ylittämiseen tarvitaan asennemuutosta, tahtotilaa nähdä YAMK-tutkinnoissa ja niitä opiskelevissa myös yhteisiä piirteitä. Synergiaetuja pitäisi pystyä nostamaan esiin ja pitäisi päästä irti kapea-alaisuudesta. Kohtaamisilla pitää olla osallisille myös lisäarvoa, sillä aikataulupaineet ja ”muu elämä” ovat kilpailevia tahoja, kun mietitään, mihin halutaan panostaa.

**TAVOITTEENA OLI TUOTTA A TIETOA JA YMMÄRRYSTÄ
IKÄIHMISTEN PALVELUISSA KÄYTETTÄVIEN
HYVINVOINTITEKNOLOGIOIDEN JA ARJEN APUVÄLINEIDEN
KEHITTÄMISEKSI AIDOSSA TYÖELÄMÄN
OPPIMISYMPÄRISTÖSSÄ.**

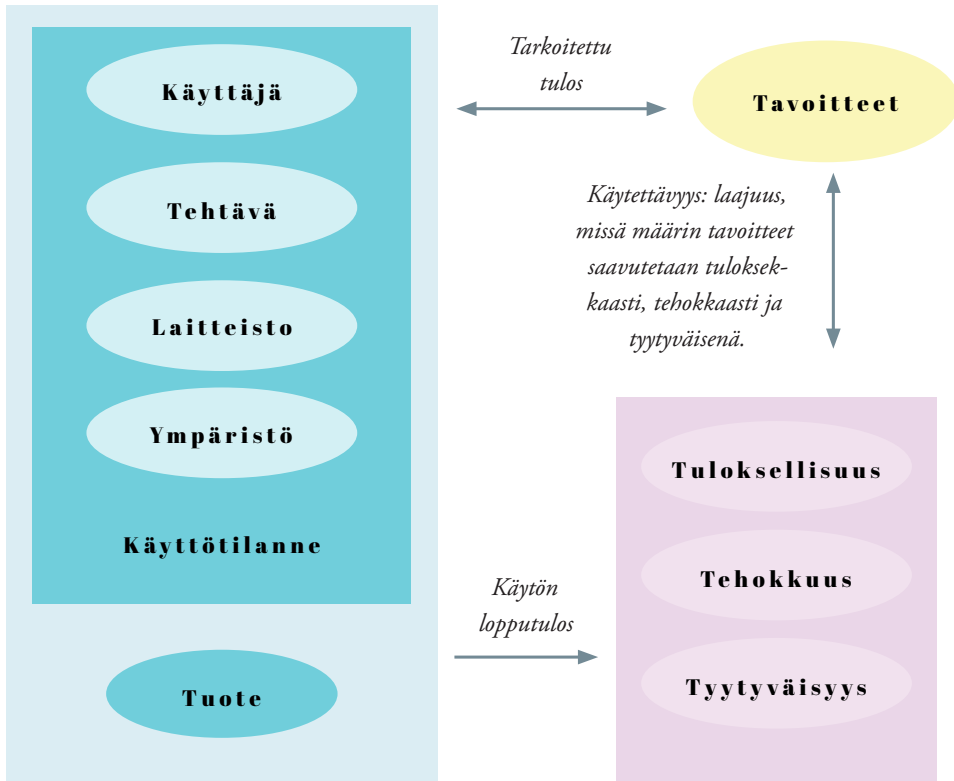
4.4 WALKING INTERVIEW

“Walking interview” on osahanke ja oppimisympäristökokeilu, jossa haastatteluja toteutettiin ikäihmisten palvelutaloissa. Osahanke liittyy Tampereen ammattikorkeakoulussa toteutettuun laajempaan hankkeeseen “YAMK-koulutus vahvaksi TKI-vaikuttajaksi”. Osahankkeen tavoitteena oli tuottaa tietoa ja ymmärrystä ikäihmisten palveluissa käytettävien hyvinvointitekniologioiden ja arjen apuvälineiden kehittämiseksi aidossa työelämän oppimisympäristössä.

YAMK- koulutuksessa yksi keskeinen tavoite on ammatillisen toimijuuden vahvistaminen tutustumalla aitoihin oppimisympäristöihin, joissa opiskelijoiden on mahdollista muodostaa kuvaa työelämässä tarvittavasta ydinosaamisesta sekä oppia hyödyntämään jaettua asiantuntijuutta asiakkaiden ja työelämän edustajien kanssa. Pedagogisena ratkaisuna oppimisympäristön autenttisuus merkitsee sellaisen oppimistehtävän käyttöä, joka haastaa opiskelijoita ajattelemaan ja ratkaisemaan ongelmia alan ammattilaisten tavoin.(Herrington ym.

2010; Frisk 2010; Hökkä ym. 2014.) “Walking interview”- osahankkeessa aitoja oppimisympäristöjä edustivat palvelutalot, joissa YAMK-opiskelijat tutustuivat haastatteluja ja havaintoja tehdessään vanhuksiin, työntekijöihin ja johdon edustajiin heidän omassa toimintaympäristössään ja heidän ehdoillaan. Työskentely autenttisisessa ympäristössä edellytti heiltä erityisesti joustavuutta ja palvelutalojen arjen realiteettien huomioon ottamista.

Hyvinvointitekniologioiden ja apuvälineiden käyttöön ja kehittämiseen liittyy oleellisesti niiden käytettävyys. ISO-standardi 9241-210: Ihmisen ja järjestelmän vuorovaikutuksen ergonomia - Vuorovaikutteisten järjestelmien käyttäjakeskeinen suunnittelu käsittelee ja määrittelee ihmiskeskeisen suunnittelun periaatteet ja aktiviteetit (SFS 2011). Lisäksi standardissa ISO 9241-11: Näyttöpäätteillä tehtävän toimistotyön ergonomiset vaatimukset määrittellään käytettävyyden peruskäsite ja sen arviointi (SFS 2000) (kuva 2). Sen mukaan käytettävyyden arvioinnin mittarit ovat tuloksellisuus (tarkkuus ja

Kuva 2. Käytettävyys ja sen arviointi (ISO 9241-11, mukaeltu ja suomennettu)

täydellisyys, jolla käyttäjät saavuttavat määritellyt tavoitteet), tehokkuus (voimavarojen käyttö tavoitteiden saavuttamiseksi) ja käyttäjän tyytyväisyys (epämukavuuden puuttuminen ja myönteinen suhtautuminen tuotteen käyttöön). Käytettävyyttä tarkastellessa tulee ottaa huomioon myös käyttäjäkokemukseen liittyvät tekijät, kuten laitteiden fyysiset ominaisuudet, käyttöohjeet, käyttäjädokumentaatio ja käyttäjäkoulutus.

Käyttäjätestien avulla tarkastellaan käyttäjän ja kehitettävän tuotteen välisen vuorovaikutuksen

sujuvuutta testaamalla tuotetta kohderyhmän edustajilla joko käytettävyyslaboratoriossa tai tuotteen aidossa käyttöympäristössä. Testien avulla pyritään etsimään mahdollisia ongelmakohtia, joita syntyy käytön yhteydessä ja joita tulisi muuttaa sujuvan käytön takaamiseksi. (Kuutti 2003, 68-70.) Käytettävyystestauksia voidaan tehdä käyttäjien kanssa jo tuotteen ensimmäisille prototyypeille tai missä tahansa myöhemmässä tuotteen kehitysvaiheessa. Tässä osahankkeessa kohteena olevat arjen apuvälineet olivat jo valmiita ja asukkaiden sekä työntekijöiden käytössä. Usein

on todettu, että käytettävyydestäukseen kannattaa yhdistää osallistuva havainnointi, jonka avulla voidaan kerätä käyttäjiltä sellaista tietoa, jota he eivät välttämättä itse osaa kertoa. Osallistuvan havainnoinnissa tutkimus tehdään tutkijan ja käyttäjien välisessä vuorovaikutuksessa tuotteen aidossa käyttöympäristössä. Tutkija siis menee konkreettisesti siihen ympäristöön, jossa kohderyhmän edustajat toimivat. (Huotari ym. 2003, 54-55).

Osahankkeessa oli tarkoituksena selvittää, miten ikäihmiset, työntekijät ja johto kokevat hyvinvointitekniologioiden ja arjen apuvälineiden käytön ja niiden kehittämistarpeet. Lisäksi tarkoituksena oli selvittää, millaisia apuvälineitä ja mitä apuvälineosaamista palvelutalossa tarvitaan nyt ja tulevaisuudessa.

Toteutimme osahankkeen ulkoiluttamalla kolmen palvelutalon asukkaita palvelutalojen lähiympäristössä ja samalla haastattelemaalla heitä. Työntekijöitä ja johtoa haastateltiin rauhallisessa ympäristössä palvelutalojen tiloissa. Aineiston keruun toteutimme teemahaastatteluina. Asukkaita haastattelivat automaatiotekniologian YAMK-opiskelijat, työntekijöitä hyvinvointitekniologian YAMK-opiskelijat ja johtoa terveyden edistämisen YAMK-opiskelijat. Kustakin palvelutalosta olimme sopineet etukäteen haastateltavaksemme 10 talon asukasta, 10 työntekijää ja 3-5 johdon edustajaa. Haastatteluihin osallistuminen oli täysin vapaaehtoista ja haastateltava saattoi kieltäytyä haastattelusta milloin tahansa syytä ilmoittamatta. Haastattelut käsiteltiin luottamuksellisesti isompina kokonaisuuksina. Näin turvataan yksittäisten haastateltavien tunnistamattomuus.

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista velvoittaa kuntia tekemään yhteistyötä julkisten tahojen, yritysten sekä ikääntyviä edustavien järjestöjen ja muiden yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa ikääntyneen väestön terveyden, hyvinvoinnin, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi. Erityisesti laissa kiinnitetään huomiota kuntoutusta edistäviin ja kotiin annettaviin palveluihin muun palvelutarpeen ennaltaehkäisemiseksi. (Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 28.12.2012/980.)

Tampereen kaupungin hyvinvointisuunnitelmassa vuosille 2014 - 2017 tavoitteena on parantaa ikäihmisten mahdollisuuksia toimintakykyä ylläpitämiseen. Tähän tavoitteeseen Tampereen kaupunki pyrkii kehittämällä ikäihmisten liikuntapalveluita yhdessä asiakkaiden ja palvelutuottajien kanssa. Tavoitteena on, että yli 75-vuotiaita kotona asuvia olisi vähintään 92 %, tehostetussa palveluasumisessa 6 % ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa enintään 2 %. Tampereen kaupungissa lisätään ja tehostetaan kotiin annettavia palveluita ja lisätään ja monipuolistetaan tehostettua palveluasumista. Tampereen kaupunki hankkii asumispalvelut sekä yrityksiltä että kolmannen sektorin toimijoilta. (Ikäihmisten hyvinvoinnin ylläpitämisen ydinprosessin vuoden 2015 vuosisuunnitelmaesitys, 2.) Tampereen kaupunki uudistaa lisäksi ikäihmisten palveluja keskittyen tulevana vuosina yhä voimakkaammin kotona asumisen tukemiseen sekä omaehtoisen toiminnan ja ennaltaehkäisevien palvelujen kehittämiseen. Tampereen kaupungin "Ikäihmisten

HYVINVOINTITEKNOLOGIAA HYÖDYNTÄMÄLLÄ LISÄTÄÄN KOTONA TAPAHTUVAA PALVELUA JA HOITOA.

hyvinvoinnin ylläpitämisen ydinprosessin vuoden 2015 vuosisuunnitelmassa” nostetaan esiin teknologia. Teknologiaa hyödyntämällä kehitetään palvelujen laatua, oikea-aikaisuutta, turvallisuutta ja tehokkuutta. Hyvinvointiteknologiaa hyödyntämällä lisätään kotona tapahtuvaa palvelua ja hoitoa. Kehitetään hyvinvointiteknologiavuokraamo/-lainaamon toimintamalli ja otetaan se käyttöön.

Haastattelu toteutettiin aurinkoisena perjantai-iltapäivänä 22.5.2015. Haastattelijoina jokaisessa palvelutalossa toimivat Tampereen ammattikorkeakoulun kymmenen hyvinvointiteknologian, kymmenen automaatioteknologian ja kolme terveyden edistämisen ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opiskelijaa. Heidät oli etukäteen informoitu haastattelun toteuttamisesta ja haastattelutekniikoista. Työelämän oppimisympäristöinä hankkeeseen osallistuivat Tampereella toimivista palvelutaloista Petäjäkotikeskus, Tammenlehväkeskus sekä Viola-koti. Palvelu näissä palvelutaloissa perustuu yksilölliseen palvelu- ja hoitosuunnitelmaan.

Petäjäkeskus on Tampereen kaupunkilähteyksen ylläpitämä palvelutalo, jossa järjestetään

tehostettua palveluasumista kolmessa muistisairaiden ryhmäkodissa ja iäkkäille mielen-terveyskuntoutujille on siellä oma ryhmäkoti. Lisäksi Petäjäkotikeskus tarjoaa lakisääteisen omaishoidon tueksi lyhytaikaisia hoitopaketteja. Toiminnan tavoitteena on asukaslähtöinen, kodinomainen ja asukkaan toimintakyvyn ylläpitämistä tukeva asumispalvelu, hoito ja hoiva. (Petäjäkeskus)

Tammenlehväkeskus tarjoaa kuntoutus-, hoito- ja asumispalveluja ikäihmisille, sotiemme veteraaneille sekä muille kuntoutuksen ja hoidon tarpeessa oleville. Palveluasuminen on tarkoitettu toistaiseksi vain tamperelaisille sotainvalideille, sotaveteraaneille ja heidän puolisoille ja leskille, joiden toimintakyky on heikentynyt ja jotka tarvitsevat apua jokapäiväisistä toiminnoista selviytymiseen. Palveluasuntoina on 167 erisuuruista vuokrahuoneistoa. Asukas kalustaa asuntonsa itse mieleisekseen. (Tammenlehväkeskus 2014.)

Viola-koti edustaa yksityistä ja yhdistysperusteista palveluasumisen muotoa, joka mahdollistaa ikääntyneen väestön itsenäisen asumisen ja mahdollisuuden säilyttää omat elämäntavat voimien vähetessä (Viola-koti, katso myös

Palviainen 2008; Stenberg ym. 2014). Terveys-
den ja toimintakyvyn heiketessä Viola-kodissa
asuvat ikäihmiset tarvitsevat apua ja tukea
omatoimisen ja esteettömän liikkumisen sekä
siinä tarvittavien apuvälineiden/teknologioiden
käytön mahdollistumiseksi.

Seuraavassa tarkempi kuvaus haastattelun
etenemisestä yhdessä haastattelukohteessa,
Viola-kodissa:

*”Haastattelupaikaksi Viola-kodin työntekijöille ja jobdolle oli varattu Pellavantorilla sijaitseva Juicen kirjasto. Terveys-
edistämisen opiskelijat toteuttivat ryhmä-
haastattelun neljälle jobdon edustajalle
kirjastotilan keittiössä. Työntekijät tulivat
hyvinvointiteknologian opiskelijoiden*

*Kuva 3. Viola-kodin asukkaita automaatioteknologian
opiskelijoiden haastateltavana (Kuva: Olavi Kopponen
2015)*

*haastateltaviksi kolmena eri ryhmänä
omien työvuorojensa sallimissa rajoissa.
Asukkaita sen sijaan haastateltiin auto-
maatioteknologian YAMK- opiskelijoiden
ulkoiluttaessa heitä Viola-kodin välittö-
mässä läheisyydessä Pellavantorilla, Tam-
pellan Esplanadilla ja Tammerkosken
rantakaduilla (kuva 3). Paikalle oli saa-
punut myös kolmen asukkaan muodostama
tanssiryhmä Violiinat, joka halusi olla
haastateltavana yhtenä ryhmänä Viola-
kodin sisätiloissa. Heidän haastattelunsa
toteutettiin ryhmähaastatteluna odotelta-
essa työntekijöitä haastatteluihin.”*

Muissakin kohteissa haastatteluiden kulku oli
hyvin saman sisältöinen. Asukkaat nauttivat
erityisesti siitä, että he saivat itse valita kaksi
ulkoiluttajaansa, joista toinen toimi haastat-
telijana ja toinen havainnoi tilannetta. Niin
asukkaiden kuin automaatioteknologian opis-
kelijoidenkin palautteet haastatteluiden jäl-
keen olivat erittäin positiivisia ja tyytyväisyys
paljastui myös heidän aurinkoisista olemuk-
sistaan. Samoin kaikki työntekijät ja talojen
johto olivat erittäin tyytyväisiä sekä ennako-
järjestelyihin että varsinaisiin haastatteluihin.
Kaikki osahankkeeseen osallistuneet opiskelijat
antoivat palautetta onnistuneesta haastattelu-
kokemuksesta työelämän aidossa oppimisym-
päristössä. Merkittävin palaute tuli kuitenkin
automaatioteknologian opiskelijoilta. He kiit-
tivät ainutlaatuisesta mahdollisuudesta tutus-
tua apuvälineitä käytettäviin vanhuksiin ja
kuulla heidän elämäntarinoitaan. Yhteinen
kokemus avasi heidän elämysmaailmassaan
jotain ainutlaatuisia ja ennen kokemattomia.

4.5 AMMATILLINEN ARTIKKELI OPPIMISYMPÄRISTÖNÄ

Suomalaisten enemmistö voi hyvin millä tahansa mittarilla arvioituna. Yhteiskunnassamme huono-osaisuus kuitenkin usein kasaantuu ja osa ihmisistä on eri tavoin ja eri syistä jäänyt sivuun yhteiskunnan yleisestä myönteisestä kehityksestä. (Niemelä & Saari 2013.)

Huono-osaisuutta luonnehtivat yleensä köyhyys, sosiaalinen syrjäytyminen, laaja-alaista elinolojen, elämäntapojen ja elämisen laadun puutetta sekä joutumisesta yhteiskunnallisten vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolelle. Huono-osaisuus estää ihmisiä osallistumasta täysipainoisesti normaaleihin yhteiskunnan toimintoihin. Voidaan puhua taloudellista huono-osaisuudesta, sosiaalisesta huono-osaisuudesta, vallankäytöstä ja osallistumisesta syrjäytymisestä, huono-osaisuudesta terveyden suhteen, syrjäytymisestä työmarkkinoilta, asuntomarkkinoilta ja koulutuksesta. (Forssen et. al. 2012.)

Huono-osaisuus ja yksilöiden tilanteensa ei yleensä tule näkyväksi väestöaineistoihin perustuvissa tutkimuksissa, vaan hyvinvoinnin selvittämiseksi tarvitaan erilaisia väestönäytteitä ja vaikuttavuuden kokonaisvaltaista arviointia. Sosiaalityön vaikuttavuuden arviointi on moniulotteista, sillä siinä huomio voi keskittyä yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen tai kustannusvaikuttavuuteen, joka kuvaa esimerkiksi sitä, onko taloudellisia resursseja käytetty tehokkaasti ja mitä niillä on saatu aikaan. Viimeaikaisessa keskustelussa on korostettu myös

paljon asiakasvaikuttavuutta, jolla tarkoitetaan asiakkaan tarpeisiin vastaamista, hänen saamaansa hyötyä palveluista ja hänen elämässään tapahtunutta hyvinvoinnin muutosta. Tällöin asiakas on vahvasti läsnä arvioinnissa. Keskeistä on, että sosiaalityön aikaansaamia hyvinvointivaikutuksia tutkitaan, jotta sosiaalityötä voidaan kehittää ja tukea. (Pohjola 2012; Niemelä & Saari 2013.)

Seitsemäs kokeilu uudeltaisesta oppimisympäristöstä toteutettiin kirjoittamalla ammatillinen artikkeli keskittyen erityisesti huono-osaisuuden ja vaikuttavuuden näkökulmiin. Sosionomi (ylempi AMK) -koulutuksessa opintojakso *“Sosiaalityön ajankohtainen tutkimus liittyen huono-osaisuuteen”* oli tavoitteiltaan hyvin tähän soveltuva.

Opintojakson osaamistavoitteena oli että, opiskelija tuntee sekä osaa tulkita ja arvioida sosiaalityön ajankohtaista tutkimusta; osaa soveltaa käsitteellisiä näkökulmia asiantuntijatoiminnan kehittämisessä; osaa analysoida kriittisesti tutkimuksen haasteita ja mahdollisuuksia; osaa jäsentää sosiaalisten ongelmien ja riskien syitä, tiedostaa ja tunnistaa yhteiskunnallisen huono-osaisuuden ja epäoikeudenmukaisuuden kysymyksiä.

Opintojakso toteutettiin viidessä vaiheessa

1. opiskelijat etsivät ja analysoivat huono-osaisuutta koskevan yhden tieteellisen ja yhden ammatillisen artikkelin
2. opiskelijoiden artikkelit sekä huono-osaisuuden määritelmät ja mittaamista käytiin yhdessä keskustellen läpi lähiopetuksessa

KESKEISTÄ ON, ETTÄ SOSIAALITYÖN AIKAANSAAMIA HYVINVOINTIVAIKUTUKSIA TUTKITAAN, JOTTA SOSIAALITYÖTÄ VOIDAAN KEHITTÄÄ JA TUKEA.

3. äidinkielen opettaja kertoi ammatillisen artikkelin kirjoittamisesta
4. opiskelijat osallistuivat työelämän tutkimuspäiville Tampereen yliopistossa ja pohtivat päivien antia erityisesti huono-osaisuuden ja vaikuttavuuden näkökulmasta
5. uuden tiedon tuottamiseksi opiskelijat haastattelivat joko asiantuntijoita ja sosiaalityön asiakkaita, jolloin he saivat myös kokemusta tutkimustiedon keräämisestä. He kirjoittivat tiimeissä opettajien ohjauksessa ammatillisen artikkelin valitsemastaan ajankohtaisesta aiheesta liittyen huono-osaisuuteen. Tavoitteena oli tehdä näkyväksi jonkun huono-osaisuuden määritelmät täyttävät ryhmän tilannetta ja esittää ratkaisuvaihtoehtoja tilanteen parantamiseksi.

Opiskelijat valitsivat artikkeleiden aiheiksi romani opiskelijoiden huomioimisen peruskoulussa, mielenterveys- tai päihdeongelmia poteneet isovanhemmat ja heidän isovanhemmuitensa, nuorten väkivaltaisen

käyttäytymisen ehkäisyyn, sosiaalityön eettisen kuormittavuuden sekä ikäihmisten kokonaisvaltaisen kohtaamisen. Osa artikkeleista on jo julkaistu alan lehdissä.

Opintojaksopalautteeseen vastasi kaikkiaan 18 opiskelijaa ja opintojakso sai kouluarvosanoilla 4-10 arvioituna arvosanan 7.7. Eniten kritiikkiä kohdistui työelämän tutkimuspäiviin, jotka koettiin irrallisiksi ja niiden anti tämän opintojakson kannalta vähäiseksi. Eniten kiinnostasta sai lähiopetus ja aiheen monipuolinen käsittely. Artikkelin kirjoittaminen koettiin mielenkiintoiseksi ja ammattitaitoa kehittäväksi tehtäväksi.

Taulukkoon 1 olemme koonneet yhteenvetomaisesti kohtaamisia tarkastelevat ja edistävät kokeilut ja niiden toimimisen oppimisympäristöinä sekä kokeilun tuottaman TKI-elementin.

Taulukko 1. Kohtaamisia edistävät kokeilut oppimisympäristöinä

Mitä kokeiltu	sosiaalialan ja terveyden edistämisen koulutusohjelman YAMK-opiskelijat hanketoimijoina kaupunkiorganisaatiossa	yhteisesti järjestetty seminaari YHYTE sorte – YHYTE tekniikka	kohtaamiset koulutuksen aikana: mahdollisuudet ja esteet /opettajien näkökulma	kohtaamiset koulutuksen aikana: mahdollisuudet ja esteet /yritysten näkökulma	kohtaamiset koulutuksen aikana: mahdollisuudet ja esteet /opiskelijoiden näkökulma	”walking interview” palvelutalot oppimisympäristönä: konetekniikan, ikääntyvien terveyden edistämisen ja hyvinvointiteknologian YAMK-opiskelijat haastattelevat palvelutalojen asukkaita, työntekijöitä ja johtajia	ammattilinen artikkeli oppimisympäristönä
Miksi kokeilu tehyy/ millaista oppimista kokeilu edistää	ennakoitintoisaaminen, -tieto henkilöstön osaamisen kartoittamiseksi	projekttoipimista, monialaisuutta yhdessä tekemistä ja tiimityöaitoja	nykytilan kartoitus työelämäkohtaamisista pohjaksi kehittämistarpeiden pohdinnalle	nykytilan kartoitus yhteistyöstä ja YAMK-koulutuksen tunnettuudesta	yhteinen seminaari kaikille YAMK-opiskelijolle	tuottaa tietoa ja ymmärrystä ikäihmisten palveluissa käytettävien hyvinvointiteknologioiden kehittämiseksi aidossa työelämän oppimisympäristössä	vaikuttamisoosaaminen
Miren toteutettu	ryhmähaastattelut koti- ja laitoshoidon moniammatillisille työntekijäryhmille	päävastuu seminaarin suunnittelusta sorte-opiskelijolla, teknikan opiskelijat toteuttavassa roolissa	vastuuoipettajien (12) kirjoittamat tarinat omista kokemuksistaan mukailtua eläyrymismenetelmää käyttäen	konetekniikan yritysten edustajien (20) kirjalliset vastaukset yritystensä näkökulmasta tai yleisellä tasolla osana asiakkuusltaipävää	master’s conference -palautteen yhteydessä kerätty opiskelijoiden (18) näkökulmat	<ul style="list-style-type: none"> konetekniikan opiskelijat haastattelevat asukkaita ulkoilurukosen yhteydessä ikääntyvien terveyden edistämisen opiskelijat haastattelevat johdon edustajia sisätiloissa rauhallisessa ympäristössä ja hyvinvointiteknologian opiskelijat haastattelevat työntekijöitä sisätiloissa rauhallisessa ympäristössä 	Tutustuttiin huono-osaisuutta käsittelevään ajankohitaiseen tutkimukseen tieteellisen artikkelien ja ammattilisten artikkelien avulla.

<p>Kohtaamisten merkitys oppimisen kannalta</p>	<ul style="list-style-type: none"> • motivoivaa työskentelyä heti opintojen alkun • opittiin tiimistyötaitoja vittaavia yhteistyötaitoja ja suunnitelmallisuutta uusia asioita tutkimusmenetelmistä ja projektissa toimimisesta 	<ul style="list-style-type: none"> • eväitä projektin toteuttamiseen ja seminaarin järjestämiseen: tavoite, tarkoitus, budjetointi, arviointi 	<p>aineistosta nostettu esiin</p> <ul style="list-style-type: none"> • mahdollisuudet kohtaamisiin (yhdessä tekeminen, lähipäiväkohtaamiset, tiimit, projektit, kumppanuus) ja esteet (tahtioila, sitoutuminen, työelämäkontaktit, aikaresurssi, rajat) 	<p>aineistosta nostettu esiin</p> <ul style="list-style-type: none"> • mahdollisuudet kohtaamisiin (yrittävien, aloittelevien, aktiivisten, jalkautumisen, markkinointi) ja esteet (brändi, tiedonpuute, aika, foorumi, panos) 	<p>aineistossa nostettu esiin</p> <ul style="list-style-type: none"> • mahdollisuudet yhteistyöhön (case-esimerkit, keskustelu, mentorointi, verkostoituminen, moniammatillisuus) esteet (asenne, ajanpuute, synergiatujen puute, kapea-alainen ajattelu, byrokratia) 	<p>mahdollisuus tutustua hyvinvointiteknologioiden ja arjen apuvälineiden käytettyyteen ja niitä käyttäviin ikäihmisiin</p>	<p>Pohdittiin huono-osaisuutta teoreettisesti. Karroitettiin ajankohtaisia aiheita.</p> <p>Sosionomi (ylempi AMK)-opiskelijat kirjoittavat tiimeissä ammatillisen artikkelin liittyen huono-osaisuuteen</p>
<p>Merkitys työelämälle</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opiskelijoiden toteuttamana ”työntekijöiden ääni” kuuluvien” • tehdyt esitykset pohjana kotohoidon ja asu- ja palvelujen edelleen kehittämiseksi 	<ul style="list-style-type: none"> • seminaarialustuksella merkittävä tiedollinen anti • moniammatillisen yhteistyön haasteet ja mahdollisuudet näkyväksi ja oppimiseksi tulevaisuusorientaatio (substanssi sekä toimintatapa) 	<ul style="list-style-type: none"> • tehdä näkyväksi muun kuin YAMK-opiskelijan edustaman työ- ja yritysälämän merkitystä osana oppimista kohti uudella ammatillisuutta ja ammatillisuutta 	<ul style="list-style-type: none"> • yritysälämän ääni kuuluvien, aidosti kehittämisen pohjaksi • molemminpuolisen hyödyn aikaansaamisen YAMK-koulutuksesta ja -osaajista 	<p>opiskelijat toivat esiin rekrytointitilaisuudet, verkostoitumisen ja moniammatillisuuteen ”oppimisen” kohtaamisen merkityksenä, myös asenteet</p>	<p>tuottaa tietoa, miten ikäihmiset, työntekijät ja johto kokevat apuvälineiden käytön ja niiden kehittämistarpeet</p>	<p>Artikkelin toteutettiin haastatteluin.</p> <p>Teoreettiset lähtökohdat ja uusi tutkimustieto konkretisoituvat yksittäistapauksissa</p>
<p>Kokeilun TKI-elementti</p>	<ul style="list-style-type: none"> • painotus kehitysnäkökulmassa: opiskelijoiden havainnot ”tuoreita” • innovaationa opiskelijoiden osallistaminen ja haastaminen, alan autenttinen tehtäväksi anto 	<ul style="list-style-type: none"> • painotus tutkimuksellisuudessa: uuden tiedon tuominen innovaationa opiskelijoiden osallistaminen ja tekemällä oppiminen 	<ul style="list-style-type: none"> • tutkimuksellisuus • aineiston käsittelyssä innovatiivisuutta (sama asia voidaan nähdä uusin silmin) 	<ul style="list-style-type: none"> • tutkimus + kehitys 	<ul style="list-style-type: none"> • moniammatillisuus, yhdessä toimiminen ja tutustuminen lisää rajapintoja tutkintojen välillä • mahdollisuudet uusiin innovaatioihin 	<ul style="list-style-type: none"> • innovatiivinen, uudenlainen toimintatapa • (tarvelähtöisyys) 	<ul style="list-style-type: none"> • teorian tiedon ja käytännön yhdistäminen

5.

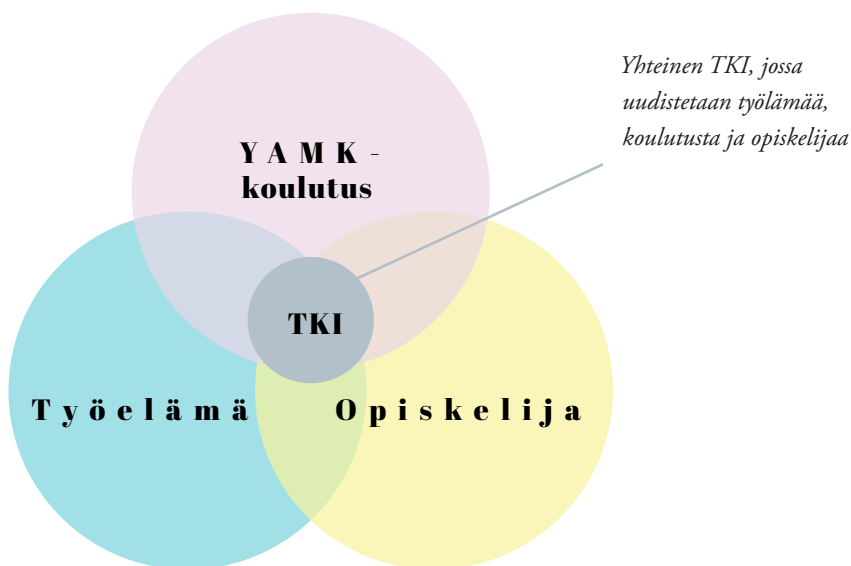
**UUSI
TOIMINTA-
MALLI**

YAMK-koulutuksen integroiminen yritysten ja ammattikorkeakoulun TKI-toimintaan edellyttää uudenlaisen toimintamallin rakentamista. Tähän asti työelämän ja YAMK-koulutuksen yhteistyön keskiössä on toiminut pääasiassa opinnäytetyö. Malleja TKI-toiminnan ja YAMK-koulutuksen yhteistyön lisäämisestä on kansallisesti esitetty vähän. Tässä esityksessä kuvatus kaltaista, yrityksen TKI-toimintojen, ammattikorkeakoulun TKI-toimintojen ja YAMK-koulutuksen integraatiosta ei ole esitetty aiemmin mallia (kuva 4) eikä työkalua (liitteet 1-3). Työkalun avulla integroidaan YAMK-opiskelijat, yritykset/organisaatiot ja koulutus heti opintojen alusta, jolloin maksimoidaan opiskelijan osaamisen kehittyminen ja yrityksen/organisaation kehittäminen opiskelijan YAMK-koulutuksen aikana.

Nykytilanteessa työelämän ja koulutuksen TKI-toiminnot on hyvin usein rajattu ulkopuolisten toimintojen saavuttamattomuuteen, kuten nykytilannetta kuvaavasta luvusta 3 aiemmin esitetystä kuvasta 1 käy ilmi. Kuva 4 puolestaan esittää uutta toimintamallia, jossa yrityksen/organisaation TKI ja koulutuksen TKI ovat saumattomasti integroitui yhtein. Tässä mallissa YAMK-opiskelija kuuluu luontevana osana molempiin. Näin syntyy sellainen TKI-yhteistyö, jossa verkostoidutaan ja otetaan käyttöön uusia digitaalisia verkkoalustoja ja kanavia. Tästä syntyy uutta osaamista kaikkien osapuolien hyödyksi.

Innovatiivisuus ja tutkiva työote on avainasemassa; se on kykyä tunnistaa mahdollisuuksia tilanteissa, joissa muuttunut toimintaympäristö synnyttää täysin uusia

tarpeita ja uudenlaisia suhteita. Kun innovoinnin päämääränä on luoda lisäarvoa toimintaan osallistuville osapuolille, edellyttää erilaisten arvon tuottamisen prosessien tukeminen ja yhteensovittaminen aikaa vievää toimintojen hiomista (Ruckenstein ym. 2011). Tätä taustaa vasten uudessa toimintamallissa uudistetaan sekä opiskelijaa, työelämää, TKI-toimintaa että YAMK-koulutusta opettajat mukaan lukien. Ruckensteinin ym. (2011) mukaan osaavat ihmiset ovat kaiken innovaatiotoiminnan perusedellytys. Innovatiivisuus edellyttää arvon tuottamisen eri ulottuvuuksien yhteensovittamista ja hallintaa. Ruckenstein ym. (2011) esittää kirjassaan Graeberin (2001) kuvauksen arvon käsitteen suhteellisuudesta. Arvosta voidaan Graeberin mukaan puhua kolmen näkökulman kautta, jotka sisältävät erilaisia arvoteorioita: 1) arvot sosiallisessa merkityksessä, jolloin osalliset jakavat käsitykset hyvästä ja tavoiteltavasta, 2) miten erilaisia merkityksiä tuotetaan esim. hyvien ja tavoiteltavien toimintojen ympärillä erilaisilla symbolisilla ja konkreettisilla toimilla, 3) arvo taloudellisessa merkityksessä eli kuinka paljon esineitä ja asioita halutaan, erityisesti mitattuna sillä, miten paljosta ja mistä ollaan valmiita luopumaan, jotta ne saataisiin. Kaikki näkökulmat ovat yhtä tärkeitä, koska uudenlaista arvoa ei synny, jos nuo kolme ulottuvuutta eivät ole tasapainossa. Ruckenstein ym. (2011) korostavat, että innovatiivisten yhteisöjen arvo ei ole staattinen ja että se on mm. yhteisten päämäärien jatkuvaa tarkistamista, oppimista ja interaktiivisten prosessien hiomista. Jotta uudenlaista arvoa voisi synnyttää, on ihmisten, esineiden ja asioiden synnyttämä toimintaympäristö tunnettava. Olennaista tällöin on, että

Kuva 4. Uusi toimintamalli

myös koulumaailma tuntee opiskelijan ja yritysten/organisaatioiden toimintaympäristöt.

Verkostoitumista on tapahduttava organisaatioiden eri tasoille, jotta saadaan laajempi näköala oman työn ulkopuolelle. Tavoitteena on, että tämän kaltaiset arjen kohtaamiset sekä ajasta ja paikasta riippumattomat reaaliaikaiset, yhteiset kohtaamiset digitaalisissa sovelluksissa ja palveluverkoissa organisaatioiden ja opiskelijoiden välillä arkipäiväistyvät. Uuden toimintamallin kaikkia osapuolia hyödyttävä yhteistoiminta vaatii jakamisen, luottamuksen ja molemminpuolisen arvostamisen asennetta sekä juridista osaamista omien oikeuksien ja mahdollisuuksien näkökulmasta. Yrityksen/organisaation suorituskyky riippuu paljolti henkilöstön luovuudesta,

aktiivisuudesta ja osaamisesta. Täten onkin tärkeää, että myös organisaatioiden johto sitoutuu uuden toimintamallin käyttöönottoon. Johtamisosaamista sekä innovatiivis- ja oppimismyönteistä organisaatiokulttuuria tarvitaan asiantuntijoiden kannustamiseen ja ohjaamiseen, jotta sovittu kehittämisen suunta säilyy. Asiantuntijat ovat tulevaisuudessa yhä enemmän vastuussa omasta oppimisestaan sekä osaamisen ja tiedon jakamisesta.

Koko työyhteisön tulee täten uudistua. Haasteeksi voi muodostua ylemmän ammattikorkeakoulutuksen lyhyt kesto - miten opiskelijan omaa oppimisprosessia osataan oikealla tavalla tukea kohti tämän kaltaista uudenlaista toimintamallia sekä tapaa ajatella ja toimia.

VAATIVA ASiantuntijuus EDELlyttää sekä TEORIAN ETTÄ KÄYTÄNNÖN HUOMIOIMISTA JA YHTEENSOVITTAMISTA

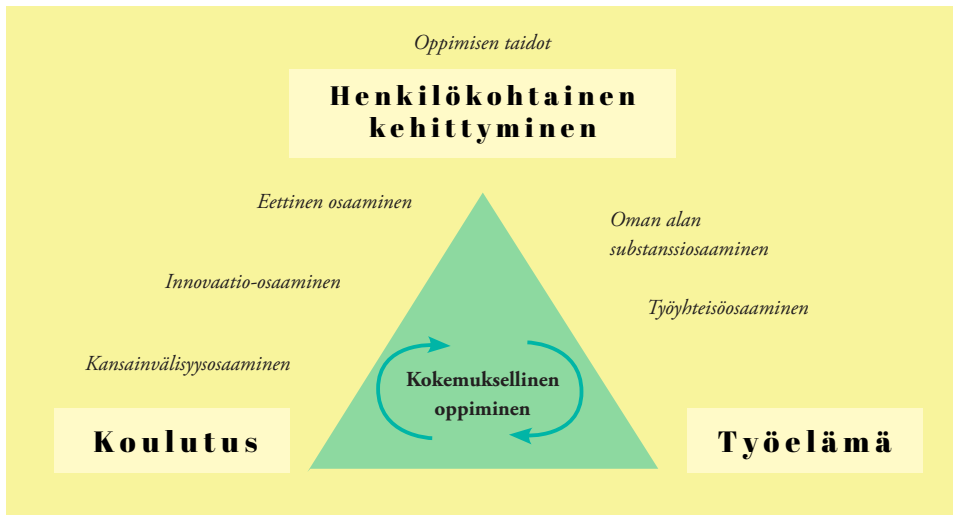
5.1 OPISKELIJA TKI-TYÖN KESKIÖSSÄ

Ammattikorkeakoulujen on ensi sijassa innostettava ja valmennettava YAMK-opiskelijat kehittävään työtoteeseen ja tarjottava heille tulevaisuuden työkalut työelämää kehittävään tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan. YAMK-koulutuksen tulee tuottaa monipuolista sekä teoreettista että käytännön tietoa opiskelijalle, josta jalostuu työelämään osaamista; tietoa sekä erilaisia taitoja ja valmiuksia. Ruohotien (2002, 40-41) mukaan työelämän edellyttämät valmiudet ovat elämönhallinta, kommunikaatiotaito, ihmisten ja tehtävien johtaminen sekä innovaatioiden ja muutosten vauhdittaminen. Elämönhallintaan kuuluu eri osa-alueita, jotka toimivat edellytyksinä taidolle vauhdittaa innovaatioita ja muutoksia. Näitä tärkeitä taitoja ja ominaisuuksia ovat muun muassa ongelmanratkaisutaidot,

analyttisyys, oppimisen taito sekä kyky organisoida ja hallita ajankäyttöä. Kommunikaatiotaidot, kuten vuorovaikutus- ja viestintätaidot, toimivat niin ikään innovaatiotaitojen edellytyksinä. Kyky työskennellä eri henkilöiden ja ryhmien kanssa, avoin asenne toisten näkemyksille sekä kyky kerätä, integroida ja jakaa tietoa sen eri muodoissa, liittyvät hyvin kommunikaatiotaitoihin.

Uudessa mallissa innovaatio-osaaminen, arvon tuottamisen prosessit ja ketjut, verkostoitumistaidot sekä asiantuntijuuden syventäminen ja jakaminen toimivat kehittämisen avaimina. Asiantuntijuuden kehittymisen perusta on opiskelijoiden olemassa oleva ammatillinen asiantuntijuus, sen näkyväksi tuominen ja arvostaminen. Tähän työelämäkokemukseen perustuvan asiantuntijuuden päälle rakennetaan uutta osaamista koulutuksen aikana. Vaativa asiantuntijuus edellyttää sekä teorian

DIGITAALISET VERKKOYMPÄRISTÖT

Kuva 5. Kolbin (1984) kokemuksellisen oppimisen prosessi sovellettuna uuteen toimintamalliin

että käytännön huomioimista ja yhteensovittamista siellä, missä työelämäyhteistyö toimii avaintekijänä.

Kehittyvää asiantuntijuutta kuvaa edelleen Kolbin (1984, 4) kokemuksellisen oppimisen prosessi, jossa henkilökohtainen kehittyminen, työelämä ja koulutus liittyvät saumattomasti yhteen ja toimivat perustana elinikäiselle oppimiselle. Kolb korostaa, miten työelämä oppimisympäristönä täydentää ja tehostaa formaalia koulutusta sekä edistää henkilökohtaista kehittymistä tarjoamalla mielekkäitä uramahdollisuuksia. Uudessa toimintamallissa Kolbin alkuperäisideaa toteutetaan digitaalisissa verkkoympäristöissä (kuva 5), jolloin YAMK-opiskelijat, yritykset/organisaatiot ja koulutus integroituvat heti opintojen alusta

lähtien. Näissä verkostoissa maksimoidaan opiskelijan osaamisen kehittyminen ja yrityksen/organisaation kehittäminen opiskelijan YAMK-koulutuksen aikana ja sen jälkeen.

Opiskelijoiden asiantuntemuksen ja osaamisen kehittämisen prosessi alkaa nykyisen osaamisen tunnistamisella. Siinä voidaan hyödyntää nelikenttäanalyysiä eli SWOT -analyysiä, jossa kartoitetaan nykyiset vahvuudet ja heikkoudet sekä tulevaisuuden mahdollisuudet ja uhat. Tämän jälkeen osaamista arvioidaan, ja kehittämisen toimenpiteet suunnitellaan ja vietään käytäntöön. Näin opiskelijoista ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon saatuaan kehittyvät tietäviä ja taitavia sekä innovatiivisia ammatillisia asiantuntijoita, joilla on käytännöllistä

osaamista ja kyky hyödyntää ja soveltaa tieteellistä tietoa sekä ajassa olevia ilmiöitä käytäntöön kehittävällä otteella. Lisäksi opiskelijoille syntyy kehittävä asenne omaa työtä kohtaan sekä kyky ennakoita työelämän muutoksia.

5.2 KOULUTUS JA TYÖELÄMÄ OPPIMIS- JA TKI-YMPÄRISTÖNÄ

Yhteistyön tulee olla kaikkia osapuolia aidosti hyödyttävää sekä oppilaitoksen että työ- ja elinkeinoelämän kehittämishankkeita palvelevaa. Opettajien toiminta rajanylittäjinä ja verkostojen rakentajina oppilaitosten ja työpaikkojen välillä korostuu (Tuomi-Gröhn & Engeström 2001).

Innovaatiokyvykyys kasvaa kun uudet työkalut (liitteet 1-3) ja osallistavat menetelmät, tuodaan opiskelijoiden ja organisaatioiden käyttöön. YAMK-koulutus on työelämän kehittäjä, ja niinpä opiskelijoidenkin tulee nähdä oma työpaikkansa ja sen verkostot yhtenä oppimisympäristönä oppilaitoksen luokkatilojen lisäksi. Uudessa toimintamallissa oppilaitokset, työelämä ja digitaalinen, monikanavainen verkkoympäristö integroituvat yhdeksi kokonaiseksi oppimisympäristöksi, eivätkä ne toimi erillisinä osina. Koulutuksen tulee tukea moniammatillisuuden, yhdessä tietämisen ja tekemisen sekä kehittävän elämänsenteen omaksumista, jossa teoriat ja tutkimuksellisuus ovat usein lähtökohtana.

Uudessa mallissa kaikilla osapuolilla, työelämän asiantuntijoilla, opiskelijoilla, opettajilla ja TKI-asiantuntijoilla on muuttuvia rooleja,

**KOULUTUKSEN
TULEE TUKEA
MONIAMMATILLI-
SUUDEN, YHDESSÄ
TIETÄMISEN JA
TEKEMISEN SEKÄ
KEHITTÄVÄN ELÄ-
MÄNASENTEEN
OMAKSUMISTA...**

KESKEISTÄ UUDEN TOIMINTAMALLIN HYÖDYNTÄMISESSÄ ON TAATA SEN JALKAUTUMINEN KÄYTÄNTÖÖN.

jotka edellyttävät pedagogista orientaatiota, joustavaa asennetta ja uudenlaista osaamista. Roolit myös yhdistyvät ja menevät osin jopa päällekkäin; opiskelija voi toimia opettajana ja hankekehittäjänä, TKI-asiantuntija opettajana, ohjaajana ja valmentajana sekä opettaja koordinaattorina ja hanketyöntekijänä -ja samalla myös oppijana. Osallisena uudessa toimintamallissa opettaja saa uusinta tietoa työelämästä, sen uusimmista osaamistarpeista ja kehittyvistä ammattikäytännöistä. Kokonaisuuden toiminnassa toteutuu näin ollen win-win-periaate.

5.3 UUDEN MALLIN JALKAUTTAMINEN

Keskeistä uuden toimintamallin hyödyntämisessä on taata sen jalkautuminen käytäntöön. Usein se vaatii kokonaisvaltaista toimintakulttuurin muutosta, mikä sinänsä voi olla haasteellista. Alla on pohdintaa käytännön toimenpiteiksi uuden toimintamallin ja toimintakulttuurin jalkauttamiseksi. Keskeistä on omaksua ajatus jatkuvasti muuttuvasta toimintaympäristöstä, varmistaa monipuoliset ja innovatiivisuutta mahdollistavat YAMK-opetussuunnitelmat sekä taata joustavat ja ennakoluulottomat yhteistyön tekemisen muodot oppilaitosten ja työelämäyhteistyötahojen välille.

1. Kehityksen ja muutoksen pysyvä läsnäolo ja jatkuvuus

- Hyväksytään jatkuva muutos ja eletään siinä. Työelämässä tapahtuvat muutokset edellyttävät myös ammattikorkeakouluilta uusia toimintatapoja.
- Opetus ja työelämässä tapahtuva opiskelu rakennetaan vuorovaikutteiseksi kokonaisuudeksi digitaalisia, monikanavaisia verkkoalustoja hyödyntäen.
- YAMK-opettajat oppivat elinkeinoelämältä ja yrityksiltä sekä muilta verkostoon osallistuvilta tahoilta – ja toisinpäin.

2. Globaalit kansainväliset digiajan vaatimukset täyttävä työelämälähtöinen opetussuunnitelma

- Opetussuunnitelma, jota kehitettäessä huomioidaan globaalit työelämämuutokset ja keskitytään työelämän muutoksiin sekä niiden ennakointiin.
- Työelämä ja sen moninaiset verkostot osallistuvat koulutusten suunnitteluun ja ohjaukseen sekä arviointiin.
- Yhteiset monialaiset ja avoimet verkkoopinnot, työelämä mukana
- Monialainen yhteisopettajuus mahdollistuu digitaalisten verkkoympäristöjen myötä.
- TKI-asiantuntijoiden resursoiminen opintojaksoille
- Painopiste tutkivassa ja kehittävässä sekä verkostomaisessa oppimisessa; uudenlaisen tiedon löytämisessä ja uusien digitaalisuutta hyödyntävien työmenetelmien oppimisessa.

3. Moniulotteiset yhteistyön muodot koulun ja työelämän yhteistyökumppanien välillä

- Oppilaitokset rakentavat alueelliset ja alakohtaiset innovaatioverkostot
- Digitalisaation tuomat hyödyt ja mahdollisuudet käyttöön innovoinnissa: Uudet opetusteknologiat, yhteiset innovaatioalustat, avoin innovointiympäristö, johon voidaan osallistaa myös organisaatioiden kansainväliset yhteistyökumppanit.
- Matalan kynnyksen yhteinen digitaalialusta tiedon, yhteisen työstämisen ja verkostojen jakamiseen, josta myös yhteys ja syötteen opintoihin ja opiskelijaryhmien innovaatiomylllyihin.
- Seminaarit akuuteista aiheista; mukana työelämän edustajia, eri alojen YAMK-opiskelijoita, TKI-asiantuntijoita esittelemässä ajankohtaisia TAMK:n hankkeita. Seminaareja on mahdollista seurata myös sähköisiä kanavia pitkin ja osallistua keskusteluun tai kuunnella ja katsella seminaarin antia ajasta ja paikasta riippumatta jälkepäin.

6.

Loppusanat:

**MIKÄ
TAMKISSA
MUUTTUU
TAI PITÄISI
MUUTTUA**

Tämän työn edessä tuli yhä selvemmäksi, että ammattikorkeakoulu tarvitsee rohkeaa asennetta ja uskallusta profiloitua verkostojen rakentajana oppilaitosten ja yritysten/organisaatioiden välillä, osaamisen uudistajana sekä tutkimuksellisen tiedon tuottajana ja tutkimustulosten käytäntöön soveltajana. Tämän toteuttamiseksi luotiin uusi toimintamalli, joka strukturoidusti tuo yhteen YAMK-opiskelijat, yritykset/organisaatiot ja koulutuksen heti opintojen alusta lähtien. Yhtenä työn tuloksena kehitettiin työkalu, jolla varmistetaan opiskelijan osaamisen kehittyminen työelämävaatimusten mukaisesti. Lisäksi työkalulla varmistetaan yrityksen/organisaation mahdollisimman tehokas osaamisen kehittyminen opiskelijan ja koulutuksen verkostojen kautta. Tämä edellyttää, että tutkimuksen, kehittämisen ja innovoinnin työkalut otetaan sujuvasti arkikäyttöön.

Uusi toimintamalli, joka tuo verkostomaiset projektit opinnäytetöiden lisäksi osaksi opetusta ja jossa eri tahojen osaamisen vahvistuminen on keskiössä, edellyttää hankkeisiin ja projekteihin liittyvien prosessien kehittämistä.

Koulutusten toiminnoissa hankkeisiin ja projekteihin liittyviä roolituksia tulee edelleen selkiyttää erityisesti vastuun ja omistajuuden näkökulmasta. Hankeosaamisiin tulee muistaa sisällyttää hankkeiden ja projektien ammattimainen läpivienti niiden eri vaiheissa. Oman henkilökunnan hankeosaaminen tulee varmistaa koulutuksin, unohtamatta hankkeiden rajapinnoilla tarvittavia osaamisiasiakaspalvelussa ja markkinoinnissa. Yhtenä vaihtoehtona esitetään TAMKin strategiaan painoaloihin liittyvien moniammatillisten tutkimusryhmien perustamista.

Uutta toimintamallia lähdetään pilotoimaan TAMKissa vuonna 2016 alkavissa YAMK-koulutuksissa. YAMK-vastuuopettajilla ja TKI-toimijoilla on keskeinen rooli mallin jalkauttamisessa. Tämä vaatii myös uudenlaisen opettajuuden pohdintaa ja ymmärrystä siitä, mikä on opettajan tehtävä oppimisen edistämisessä. TAMKin johdon tuella on suuri merkitys onnistumisessa. Saatujen kokemusten pohjalta mallia kehitetään edelleen yhdessä koulutusten ja työelämän sekä muiden verkostojen kanssa.

LÄHTEET

- Arffman, T., Holappa, K., Kähkönen, T. & Puoskari, O. 2010. Ylempi ammattikorkeakoulutus edistää muutostojohtamisen osaamista. *Pro Terveys* 2010, Vol: 38, No: 4, 22-24.
- Arhinmäki, J. 2005. Korkeakoulujen tutkintojärjestelmä uudistuu. Teoksessa E. Okkonen: Ammattikorkeakoulun jatkotutkinto - tulokset ja tulevaisuus. HAMK julkaisu 3, 2005, 12-14.
- Bohm, D. 1996. *On Dialogue*. Ed. By Lee Nichol. Routledge, London.
- Burr, V. 2004. Sosiaalipsykologisia ihmiskäsityksiä. *Vastapaino*, Tampere.
- Eskola, J. 1998. Eläytymismenetelmä sosiaalitutkimuksen tiedonhankintamenetelmänä. *TAJU*, Tampere.
- Euroopan komissio. 2002. Alueellisen ennakkoinnin käytännön opas. Euroopan komissio, Bryssel.
- Forsen, K. & Roivanen, I. Ylinen, S. & Heinonen, J. 2012. Kohtaako sosiaalityö köyhyyden? Sosiaalityön tutkimuksen vuosikirja. Sosiaalityön tutkimuksen seura, Jyväskylä.
- Frisk, T. (toim.) 2010. *Oppimisympäristöjä avartamassa. Oivalluksia, ideoita ja esimerkkejä oppimisympäristöiksi ammatillisessa koulutuksessa. Opaat ja oppikirjat 2010: 1*. Opetushallitus, Helsinki.
- Gergen, K. J. 1994. *Realities an Relationships – Soundings in Social Construction*. Harvard University Press, Cambridge.
- Haatainen, T. 2005. Alkusanat. Teoksessa Okkonen, Eila (toim.) Ammattikorkeakoulun jatkotutkinto - tulokset ja tulevaisuus. HAMK julkaisu 3, 2005, 5-6.
- Herrington, J., Reeves, T. C. & Oliver. R. 2010. *A guide to Authentic Learning*. London & New York: Routledge.
- Honkanen, H. & Veijola, A. 2012. Kunnat tarvitsevat rohkeita uudistajia - miten ylempi ammattikorkeakoulututkinto vastaa haasteeseen? Teoksessa A. Töytäri (toim.) *Kehittyvä YAMK - työelämää uudistavaa osaamista*. Hämeen ammattikorkeakoulu, Hämeenlinna, 2012, 107-123.
- Hopia, H., Räsänen, M., Lipponen, V. ja Liimatainen, L. 2010. Uusi urapolku hoitotyön kliiniseen asiantuntijuuteen. *Sairaanhoitaja* 2010, Vol: 83, No: 8, 53-56.
- Huotari, P., Laitakari-Svärd, I., Laakko, J. & Koskinen, I. 2003. Käyttäjakeskeinen tuotesuunnittelu: käyttäjätiedon keruu, mallittaminen ja arviointi. *Taideteollisen korkeakoulun julkaisu. B 74*. Taideteollinen korkeakoulu, Helsinki.

- Hökkä, P., Paloniemi, S., Vähäsantanen K., Herranen, S., Manninen, M. & Eteläpelto, A. (toim.) 2014. Ammatillisen toimijuuden ja työssä oppimisen vahvistaminen. Luovia voimavaroja työhön! Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä.
- Ikäihmisten hyvinvoinnin ylläpitämisen ydinprosessin vuoden 2015 vuosisuunnitelma. Luettu 1.3.2015 http://www.tampere.fi/attachments/i/HW53TWJMy/Ikaihmisten_hyvinvoinnin_yllapitamisen_ydinprosessin_2015_vuosisuunnitelmaesitys.pdf
- Ilkko, R., Kinnunen, R., Moisanen, K., Ohtonen, S., Olsbo, R. ja Parkkisenniemi, S. 2009. Opinnäytetyö työelämän osaamisen kehittäjänä. Teoksessa B. Varjonen & H. Majjala (toim.) Ylempi ammattikorkeakoulututkinto – Osana innovaatioympäristöjä. Hämeen ammattikorkeakoulu, Hämeenlinna, 123-139.
- Innola, M. 2012. Selvitys ylempien ammattikorkeakoulututkintojen asemasta työelämässä ja uudistuksen vaikutuksesta koulutusjärjestelmään ja työelämään. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakupäivä 13.5.2015.
- Insinööriliitto. 2013. Insinööriliiton Työmarkkinatutkimus TMT 2013 –aineisto. Osaraportteja.
- Isohanni, I. ja Huttunen, J. 2014. Master-koulutuksen kohteena on työelämän tutkiminen ja kehittäminen. Ylemmän ammattikorkeatutkintokoulutuksen kehittämisprojekti vuosina 2012-2014. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehittämistyön julkaisut. Oulun ammattikorkeakoulu. Oulu, ePooki 29/2014.
- Katajamäki, E. 2010. Moniammatillisuus ja sen oppiminen. Tapaustutkimus ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalalta. Acta Universitatis Tamperensis 1537.
- Kauppila, R. A. 2007. Ihmisen tapa oppia. Johdatus sosiokonstruktiviseen oppimiskäsitykseen. Opetus 2000. PS-kustannus, Jyväskylä.
- Kolb, D. A. 1984. Experiential learning. Experience as the Source of Learning and Development. New Jersey: Prentice-hall.
- Komonen, K., Kopeli, M., Kärllsson, A. ja Tuomikorpi, S. 2012. YAMK-tutkinnon suorittaneiden menestystarinat. Teoksessa A. Töytäri (toim.) Kehittyvä YAMK – työelämää uudistavaa osaamista. Hämeen ammattikorkeakoulu, Hämeenlinna, 77-89.
- Komonen, K., Töytäri, A., Vanhanen & Nuutinen, L. 2012. Lukijalle. Teoksessa A. Töytäri (toim.) Kehittyvä YAMK – työelämää uudistavaa osaamista. HAMK:n julkaisuja 9/2012. Hämeen ammattikorkeakoulu, Hämeenlinna.
- Koskela, S. 2013. Tarkastelussa moniammatillinen yhteistyö ja sen edellytykset. Elinikäisen ohjauksen verkkolehti 28/03.
- KT Kuntatyönantajat. 2014. Osaamista ennakoimaan. Helsinki.
- Kuutti, W. 2003. Käytettävyyys, suunnittelu ja arviointi. Talentum, Helsinki.
- Laki ammattikorkeakoulun jatkotutkinnon kokeilusta 13.7.2001/645.
- Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 28.12.2012/980.2013. Luettu 1.3.2015 <http://www.finlex.fi/laki/ajantasa/201220120980>
- Lindqvist, O. V. 2005. Korkeakoulujen tehtävät - ja varsinaiset tehtävät. Teoksessa E. Okkonen (toim.) Ammattikorkeakoulun jatkotutkinto - tulokset ja tulevaisuus. HAMK julkaisu 3, 2005, 15-17.
- Linnanvirta, S. 2013. Sosionomi (ylempi AMK) –tutkinnon suorittaneiden urakehitys. Selvitys ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden Talentian jäsenten kokemuksista urakehityksestään ja tutkimuksen suorittamisesta.
- Majjala, H. & Levonon, J. (toim.) 2008. Ylempi ammattikorkeakoulututkinto - Osaamisen ennakointi ja tulevaisuuden haasteet. Hämeen ammattikorkeakoulu HAMK 2008.

- Maijala, H., Varjonen, B. ja Okkonen, E. 2009. Taso- kas koulutus työkokemusta hankkineille – Valmis- tumisvaiheessa olevien opiskelijoiden näkemyksiä opiskelustaan vuosilta 2004-2008. Teoksessa B. Varjo- nen & H. Maijala (toim.) Ylempi ammattikorkeakou- lututkinto – Osana innovaatioympäristöjä. Hämeen ammattikorkeakoulu, Hämeenlinna, 257-276.
- Mäkinen, L. 2014. Henkilöstö ja osaaminen. Projekti- suunnitelma. Tampereen kaupunki.
- Niemelä, M. & Saari, J. (toim.) 2013. Huono-osaisten hyvinvointi Suomessa. Kelan tutkimusosasto. Teema- kirja 10.
- Neuvonen-Rauhala, M-L. 2009. Työelämälähtöi- syyden määrittäminen ja käyttäminen ammatti- korkeakoulun jatkokutkintokokeilussa. Väitöskirja, yhteiskuntatiede. Jyväskylä: Jyväskylän yliopiston julkaisuja. Luettu 7.5.2015. <https://jyx.jyu.fi/dspace/handle/123456789/21622>
- Nevgi, A. & Tirri, K. 2003. Hyvää verkko-opetusta etsimässä. Oppimista edistävät ja estävät tekijät verkko- oppimisympäristöissä opiskelijoiden kokemukset ja opettajien arviot. <http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojaksot/>
- Nussbaum, M. C. 2007. *Frontiers of justice. Disability. Nationality, Species membership.* Harvard University Press, Cambridge.
- Nussbaum, M. C. 2011. *Creating capabilities. The human development approach.* Harvard University Press, Cambridge.
- Oivallus 2011. Loppuraportti, Elinkeinoelämän Kes- kusliitto EK. http://ek.fi/wp-content/uploads/Oival- lus_loppuraportti.pdf luettu 7.5.2015.
- Ojala, K. & Ahola, S. 2008. Ylemmät ammattikor- keakoulututkinnot - Kokeilusta kokemuksiin. Koutu- sossociologian tutkimuskeskuksen raportti 71. Turun yliopisto.
- Ojala, K. & Ahola, S. 2009. Ylemmät ammattikorkea- koulututkinnot - Valmistuneiden kokemukset ja koulu- tuksen vaikuttavuus. Projektin väliraportti 03/09.
- Okkonen, E. (toim.) 2005. Ammattikorkeakoulun jat- kotutkinto - tulokset ja tulevaisuus. HAMK julkaisu 3.
- Palviainen, S. 2008. ARA. Asumisen rahoitus- ja kehiti- tämiskeskus. Edita Prima Oy, Helsinki.
- Petäjäkeskus. Luettu 9.6.2015. <http://tamperecitymis- sion.fi/ikaihmisille/petajakotikeskus>
- Pohjola, A. & Kempainen, T. & Väyrynen, S.(toim.) 2012. Sosiaalityön vaikuttavuus. Lapin yliopistokustannus.
- Ruckenstein M., Suikkanen, J. & Tamminen, S. 2011. *Unohda innovointi. Keskity arvonluontiin.* Edita Pub- lishing, Helsinki.
- Ruohotie, P. 2002. *Oppiminen ja ammatillinen kasvu.* WSOY, Helsinki.
- Räsänen, M. 2013. Johtamisen kompetenssin sisältö ja sen kehittyminen terveydenhuollon lähijohtajien kuvaamana. *Kunnallistieteellinen aikakauskirja* 1/13, 48 – 64.
- Saari, E. ja Viinamäki, L 2010. Ennakointeja sosio- nomien (amk ja ylempi amk) paikasta tulevaisuuden hyvinvointipalvelujärjestelmän ammattilaisina. Teok- sessa L. Viinamäki (toim.) *Sosionomien ammatti ja työ 2010-2025. Havaintoja ja päätelmiä sosionomien (AMK ja ylempi AMK) profiilista Suomen hyvinvointi- asiantuntijajärjestelmässä.* Kemi-Tornion ammattikor- keakoulun julkaisuja. Sarja A: Raportteja ja tutkimuksia 3/2010, 150-217.
- Sarajärvi, A., Nurminen, R. ja Ahonen, P. 2008. Ylempi ammattikorkeakoulutus edistää johtamisosamista. *Premissi: terveys ja sosiaalialan johtamisen erikoisjul- kaisu.* 2008, Vol:3, No:4, 29-33.
- SFS. 2000. SFS-EN ISO 9241-11. Näyttöpäätteillä tehtävän toimistotyön ergonomiset vaatimukset. Osa 11: Käytettävyyden määrittely ja arviointi. Suomen Standardisoimisliitto SFS ry.

SFS. 2011. SFS-EN ISO 9241-210. Ihmisen ja järjestelmän vuorovaikutuksen ergonomia. Osa 210: Vuorovaikutteisten järjestelmien käyttäjäkeskeinen suunnittelu. Suomen Standardisoimisliitto SFS ry.

Stenberg, L., Nordlund, M., Alastalo, K., Intosalmi, H., Nykänen, J., Pesola, K., Ranta, P. ja Virkkunen, A. 2014. Näkemyksiä ikäteknologiasta – KÄKÄTE-kyseilyt yksissä kansissa. KÄKÄTE-raportteja 6/2014.

Stenlund, A., Mäkinen, M. & Korhonen, V. 2012. Rajoja ylittävä korkeakouluopiskelu – Kokemuksia osallistavasta pedagogiikasta. Teoksessa V. Korhonen ja M. Mäkinen (toim.) Opiskelijat korkeakoulutuksen näyttämöillä. Campus Conexus –projektin julkaisuja A:1. Tampereen Yliopisto, Tampere.

Syrjäytyminen ja sosiaalinen eriarvoisuus 2012. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, tilastotaja. <http://www.thl.fi/fi/tilastot/tilastot-aiheittain/syrjaytyminen-ja-sosiaalinen-eriarvoisuus>

Tammenlehväkeskus. 2014. Luettu 9.6.2015. <http://tamperecitymission.fi/ikaihmisille/petajakotikeskus>

Tapani, A. ja Sinkkonen, M. 2015. Opettajien näkemyksiä ylempien ammattikorkeakouluopiskelijoiden ja työelämän kohtaamisista oppimisympäristöinä. Artikkelit AMK- ja ammatillisen koulutuksen tutkimuspäivien 2014 Proceedings-julkaisua varten (tulossa syksyllä 2015).

Tiainen, A-L. ja Hietala, S. 2012. Sosiaali- ja terveystieteiden alan kehittämisen ja johtamisen YAMK-tutkinnon työelämäyhteydet. Teoksessa A. Töytäri (toim.) Kehittyvä YAMK – Työelämää uudistavaa osaamista. Hämeen ammattikorkeakoulu, Hämeenlinna, 185-192.

Tilastokeskus, <https://www.tilastokeskus.fi/>, luettu 17.5.2015.

Tradenomiliitto TRAL RY. TRAL tutkii 2012. Helsinki.

Tuomi-Gröhn, T. ja Engeström Y. (toim.) 2001. Koulun ja työn rajavyöhykkeellä. Uusia työssäoppimisen mahdollisuuksia. Yliopistopaino. Helsinki.

Tuovinen, J. 2012. Ylempi ammattikorkeakoulututkinto edistää urakehitystä. Teoksessa A. Töytäri (toim.) Kehittyvä YAMK – Työelämää uudistavaa osaamista. Hämeen ammattikorkeakoulu, Hämeenlinna, 323-328.

Tynjälä, P. 2002. Oppiminen tiedon rakentamisena. Sosiokonstruktivistisen oppimiskäsityksen perusteita. Kirjayhtymä, Helsinki.

Törmä, S., Korhonen, V. & Mäkinen, M. 2012. Miten arvioida yliopisto-opiskelijoiden kiinnittymistä opintoihin? Teoksessa V. Korhonen ja M. Mäkinen (toim.) Opiskelijat korkeakoulutuksen näyttämöillä. Campus Conexus –projektin julkaisuja A:1. Tampereen yliopisto, Tampere.

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 16.6.2005/426.

Viola-koti. Luettu 9.6.2015. <http://www.viola-koti.fi/>

Virtanen, P. 2009. Projektin strategian toteuttajana. Tietosanoma.

LIITE 1: TYÖKALUPAKKI YAMK-OPISKELIJAN TAUSTAORGANISAATIOLLE

Dokumentin täyttää opiskelijan esimies taustaorganisaatiossa yhdessä opiskelijan kanssa.

Opiskelijan nimi ja sähköposti: _____

Taustaorganisaation nimi: _____

Taustaorganisaation edustaja ja sähköposti: _____

Lomakkeen avulla integroidaan YAMK-opiskelijat, yritykset/organisaatiot ja koulutus heti opintojen alusta, jolloin maksimoidaan opiskelijan osaamisen kehittyminen ja yrityksen/organisaation kehittäminen opiskelijan YAMK-koulutuksen aikana.

YRITYS/ORGANISAATIO: (rasti ruutuun, jos asia kunnossa)

- ___ YAMK-opiskelijan kanssa on keskusteltu (esim. kehityskeskustelussa) yrityksen osaamisstrategiasta
- ___ YAMK-opiskelijan kehittämistavoite on yhteydessä strategiaan
- ___ YAMK-opiskelijan kehittämistehtävän aihe on yrityksen tukema
- ___ yrityksen tarjoamat muut projektit/kehittämiskohteet on saatettu opiskelijan välityksellä ohjaavan opettajan tietoon

Seuraavassa opiskelijan taustaorganisaatio priorisoi ja nimeää osaamisstrategiansa näkökulmasta YAMK-koulutuksen opiskelijalle tuottamia/tavoiteltavia osaamisia:

YLEISET KOMPETENSSIT:

Oppimisen taidot (järjestä tärkeysjärjestykseen 1-3):

YAMK-opiskelija

- ___ osaa monipuolisesti ja tavoitteellisesti arvioida ja kehittää asiantuntijuuttaan,
- ___ osaa hankkia, käsitellä, tuottaa ja arvioida tietoa kriittisesti ja eri alojen näkökulmista,
- ___ kykenee ottamaan vastuuta yhteisön tavoitteellisesta oppimisesta.

Eettinen osaaminen (järjestä tärkeysjärjestykseen 1-6):

YAMK-opiskelija

- ___ kykenee ottamaan vastuuta yhteisön toiminnasta ja sen seurauksista,
- ___ osaa soveltaa alansa ammattieettisiä periaatteita asiantuntijana ja työelämän kehittäjänä,
- ___ osaa tehdä ratkaisuja ottaen huomioon yksilön ja yhteisön näkökulmat,
- ___ osaa edistää tasa-arvoisuuden periaatteiden toteutumista työyhteisössä,
- ___ osaa edistää kestävän kehityksen periaatteiden ja yhteiskuntavastuun toteutumista,
- ___ kykenee johtamaan yhteiskunnallisesti vaikuttavaa toimintaa eettisiin arvoihin perustuen.

Työyhteisöosaaminen (järjestä tärkeysjärjestykseen 1-6):

YAMK-opiskelija

- ___ osaa kehittää työyhteisön toimintaa ja työhyvinvointia,
- ___ osaa kehittää työelämän monialaista viestintää ja vuorovaikutusta,
- ___ osaa soveltaa tieto- ja viestintätekniikkaa tehtävissään,
- ___ osaa luoda verkostoja ja kumppanuuksia,
- ___ osaa johtaa ja uudistaa toimintaa monimutkaisissa ja ennakoimattomissa toimintaympäristöissä.
- ___ kykenee toimimaan vaativissa asiantuntijatehtävissä, johtamistehtävissä tai yrittäjänä.

Innovaatio-osaaminen (järjestä tärkeysjärjestykseen 1-4):

YAMK-opiskelija

- ___ osaa tuottaa uutta tietoa ja uudistaa toimintatapoja yhdistäen eri alojen osaamista,
- ___ osaa johtaa projekteja,
- ___ osaa johtaa tutkimus, kehittämis- ja innovaatiohankkeita sekä hallitsee tutkimus- ja kehitystoiminnan menetelmiä,
- ___ osaa kehittää asiakaslähtöistä, kestävää ja taloudellisesti kannattavaa toimintaa.

Kansainvälisyysosaaminen (järjestä tärkeysjärjestykseen 1-3):

YAMK-opiskelija

- ___ kykenee kansainväliseen viestintään työtehtävissään ja toiminnan kehittämisessä,
- ___ osaa toimia kansainvälisissä toimintaympäristöissä,
- ___ osaa ennakoida kansainvälisyyskehityksen vaikutuksia ja mahdollisuuksia omalla ammattialallaan.

OMAN ALAN SUBSTANSSIOSAAMINEN:

Luettele kolmesta viiteen tärkeintä oman alan osaamista, joita koulutuksen haluttaisiin YAMK-opiskelijalle tuottavan. Opiskelijan projekti- ja opinnäytetöiden valinnassa painotetaan näitä osaamisia (digitalisaatio-osaaminen, uusien teknologioiden osaaminen, markkinointiosaaminen, jne.):

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

LIITE 2: YAMK-OPISKELIJAN TYÖKALUPAKKI

Dokumentin täyttää opiskelija.

Opiskelijan nimi ja sähköposti: _____

Taustaorganisaation nimi: _____

Lomakkeen avulla integroidaan YAMK-opiskelijat, yritykset/organisaatiot ja koulutus heti opintojen alusta, jolloin maksimoidaan opiskelijan osaamisen kehittyminen ja yrityksen/organisaation kehittäminen opiskelijan YAMK-koulutuksen aikana.

YAMK-OPISKELIJA: (rasti ruutuun, jos asia kunnossa)

- ___ olen selvillä siitä, mitä osaamista pitäisi kertyä yrityksen kannalta (oma osaamisstrategia, keskusteltu esimiehen kanssa esimerkiksi kehityskeskusteluissa)
- ___ laadin HOPSin edellä mainitun mukaisesti
- ___ pyrin aktiivisesti oppimaan tavoitteiden suuntaisesti ja etsimään oppimisen mahdollisuuksia
- ___ kehittämistehtävänä on kytköksissä yrityksen osaamisstrategiaan
- ___ yrityksen tarjoamat muut projektit/kehittämiskohteet olen vienyt ohjaavan opettajan tietoon

Seuraavassa opiskelija priorisoi ja nimeää osaamisstrategiansa näkökulmasta YAMK-koulutuksen hänelle tuottamia/tavoiteltavia osaamisia:

YLEISET KOMPETENSSIT:

Oppimisen taidot (järjestä tärkeysjärjestykseen 1-3):

YAMK-opiskelija

- ___ osaa monipuolisesti ja tavoitteellisesti arvioida ja kehittää asiantuntijuuttaan,
- ___ osaa hankkia, käsitellä, tuottaa ja arvioida tietoa kriittisesti ja eri alojen näkökulmista,
- ___ kykenee ottamaan vastuuta yhteisön tavoitteellisesta oppimisesta.

Eettinen osaaminen (järjestä tärkeysjärjestykseen 1-6):

YAMK-opiskelija

- ___ kykenee ottamaan vastuuta yhteisön toiminnasta ja sen seurauksista,
- ___ osaa soveltaa alansa ammattieettisiä periaatteita asiantuntijana ja työelämän kehittäjänä,
- ___ osaa tehdä ratkaisuja ottaen huomioon yksilön ja yhteisön näkökulmat,
- ___ osaa edistää tasa-arvoisuuden periaatteiden toteutumista työyhteisössä,
- ___ osaa edistää kestävän kehityksen periaatteiden ja yhteiskuntavastuun toteutumista,
- ___ kykenee johtamaan yhteiskunnallisesti vaikuttavaa toimintaa eettisiin arvoihin perustuen.

Työyhteisöosaaminen (järjestä tärkeysjärjestykseen 1-6):

YAMK-opiskelija

- osaa kehittää työyhteisön toimintaa ja työhyvinvointia,
- osaa kehittää työelämän monialaista viestintää ja vuorovaikutusta,
- osaa soveltaa tieto- ja viestintätekniikkaa tehtävissään,
- osaa luoda verkostoja ja kumppanuuksia,
- osaa johtaa ja uudistaa toimintaa monimutkaisissa ja ennakoimattomissa toimintaympäristöissä.
- kykenee toimimaan vaativissa asiantuntijatehtävissä, johtamistehtävissä tai yrittäjänä.

Innovaatio-osaaminen (järjestä tärkeysjärjestykseen 1-4):

YAMK-opiskelija

- osaa tuottaa uutta tietoa ja uudistaa toimintatapoja yhdistäen eri alojen osaamista,
- osaa johtaa projekteja,
- osaa johtaa tutkimus, kehittämis- ja innovaatiohankkeita sekä hallitsee tutkimus- ja kehitystoiminnan menetelmiä,
- osaa kehittää asiakaslähtöistä, kestäväää ja taloudellisesti kannattavaa toimintaa.

Kansainvälisyysosaaminen (järjestä tärkeysjärjestykseen 1-3):

YAMK-opiskelija

- kykenee kansainväliseen viestintään työtehtävissään ja toiminnan kehittämisessä,
- osaa toimia kansainvälisissä toimintaympäristöissä,
- osaa ennakoida kansainvälisyyskehityksen vaikutuksia ja mahdollisuuksia omalla ammattialallaan.

OMAN ALAN SUBSTANSSIOSAAMINEN:

Luettele kolmesta viiteen tärkeintä oman alan osaamista, joita haluaisit koulutuksen tuottavan. Projekt- ja opinnäytetöiden valinnassa painotetaan näitä osaamisia (digitalisaatio-osaaminen, uusien teknologioiden osaaminen, markkinointiosaaminen, jne.):

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

LIITE 3: YAMK-KOULUTUKSEN VASTUUPETTAJAN TYÖKALUPAKKI

Dokumentin täyttää koulutuksen vastuupettaja.

Opiskelijan nimi ja sähköposti: _____

Taustaorganisaation nimi: _____

Taustaorganisaation edustaja ja sähköposti: _____

Lomakkeen avulla integroidaan YAMK-opiskelijat, yritykset/organisaatiot ja koulutus heti opintojen alusta, jolloin maksimoidaan opiskelijan osaamisen kehittyminen ja yrityksen/organisaation kehittäminen opiskelijan YAMK-koulutuksen aikana.

YAMK VASTUUPETTAJA: (rasti ruutuun, jos asia kunnossa)

___ opiskelijan HOPSin laadinnassa kytkeytyy opiskelijan ja hänen taustaorganisaationsa osaamistavoitteet (ohjaajana osaan tukea niitä)

___ osallistan opiskelijoita omaan oppimiseensa ja vertaisoppimiseen (esimerkiksi mahdollistan opiskelijoiden osallistumisen projekteihin)

___ otan vastaan opiskelijoilta muita taustaorganisaatiossa esiin tulleita kehittämisideoita

___ olen laittanut kehittämisideat tiedoksi yhteiseen tietokantaan

___ olen ottanut yhteyttä TAMKin yhteyspäällikköön opiskelijoiden taustayrityksen/-organisaatioiden hanke-/projektiainioihin liittyen

YLEMPI AMK -KOULUTUS TYÖELÄMÄN KUMPPANINA

– moniammatillinen asiantuntijuus hyötykäyttöön

Työelämä tarvitsee uudistajia ja kehittäjiä. Ammattikorkeakoulut puolestaan näkevät yhdeksi merkittäväksi tehtäväkseen työelämän uudistamisen muun muassa ylempien ammattikorkeakoulututkintojen ja opiskelijoiden myötä. Työelämälähtöisille ylemmille korkeakoulututkinnoille on olemassa selkeä tarve, mutta pohdinta siitä, miten eri toimijat – työelämä, ammattikorkeakoulut sekä ylempien ammattikorkeakoulututkinnon opiskelijat - voisivat moniammatillisesti reflektoiden paremmin lisätä asiantuntijuuttaan ja tuottaa innovatiivisia ratkaisuja työelämän tarpeisiin, on tähdellistä tavoitteiden saavuttamiseksi.

Tässä julkaisussa pohditaan niin oppimista kuin myös työelämää palvelevan tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan merkityksellisyyttä osana ylempiä ammattikorkeakouluopintoja. Julkaisun tavoitteena on tehdä näkyväksi ja luoda uudenlaisia oppimisympäristöjä sekä mahdollistaa yhdessä tietäminen ja kehittyminen. Julkaisun avulla pyrimme kirkastamaan ylempien ammattikorkeakoulun brändiä ja identiteettiä: miksi ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja tarvitaan, mikä on niiden paikka ja lisäarvo suomalaisessa koulutuskentässä ja työelämän kehittäjänä koulutuksen aikana ja sen jälkeen.

Ehdotamme myös kokeilujen ja kokemusten pohjalta uutta moniammatillisuuteen ja – asiantuntijuuteen perustuvaa toimintamallia ja oppimisympäristöä, joiden avulla tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta kytkeytyisi kiinteämmin osaksi työelämän kehittämistä sekä opetuksen ja opiskelun arkea.